

A. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ
A. ASTERIADIS

76-14

1976

A
1976-14
c.2.

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ

A. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ
A. ASTERIAS

Επίφυλλον: Αυτόπροσωπογραφία
Cover illustration: Self-portrait

Επιμέλεια: Εθνική Πινακοθήκη
Έκδοσις: Εθνική Πινακοθήκη
Μετάφρασις: Σ. Τριανταφυλλίδης
Ψηφιοποιήσεως: Αβελικό Κέντρο Έκδοσιν Α.Ε.

ΑΘΗΝΑΙ 1976

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ

Α. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ
Α. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ

Έξωφυλλον: Αυτόπροσωπογραφία
Cover illustration: Self-portrait

Έπιμέλεια: Έθνικη Πινακοθήκη
Έκδοσις: Έθνικη Πινακοθήκη
Μετάφραση: Ζ. Τριανταφυλλίδη
Φωτοστοιχειοθεσία: Άθηναϊκό Κέντρο Έκδόσεων Α.Ε.

Άθηναί, 1976

ΑΘΗΝΑΙ 1976

1900 - 1976

ΑΓΗΝΟΡΑΣ ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ

Με την όργάνωση της έκθέσεως του 'Αγήνορα 'Αστεριάδη, ή 'Εθνική Πινακοθήκη συνεχίζει την προσπάθεια παρουσιάσεως της δημιουργίας 'Ελλήνων ζωγράφων, που με την προσφορά τους στην ελληνική ζωγραφική όχι μόνο απέσπασαν τις επιδοκimasίες για τὸ ἔργο τους ἀλλὰ καὶ δικαίωσαν τὴν καταξίωσή τους νὰ θεωροῦνται ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες μιᾶς ἀνανεωτικῆς πορείας στὴ σύγχρονη τέχνη.

Με τὴν ἔκθεση αὐτὴ πιστεύουμε ὅτι οἱ ἐπισκέπτες τῆς 'Εθνικῆς Πινακοθήκης μποροῦν νὰ μορφώσουν μιὰ εἰκόνα γιὰ ὀρισμένες κατευθύνσεις ποὺ ἀναπτύχθηκαν στὰ χρόνια τοῦ μεσοπολέμου, ἐνῶ οἱ εἰδικοὶ θὰ ἔχουν τὴν εὐκαιρία νὰ μελετήσουν καὶ ν' ἀξιολογήσουν τὸ ἔργο ἑνὸς καλλιτέχνη, ποὺ μακριὰ ἀπὸ θορύβους καὶ σκοπιμότητες ἔχει νὰ ἐπιδείξη πενήντα χρόνων παραγωγικὴ ἐργασία μὲ βαθιεῖς προεκτάσεις στὴν παράδοση ἀλλὰ καὶ νέες ἀναζητήσεις καὶ ἐπιδιώξεις. Γιατὶ τὸ ἔργο τοῦ 'Αγήνορα 'Αστεριάδη εἶναι συγχρόνως πρωτοποριακὸ ἀλλὰ καὶ βαθιὰ παραδοσιακὸ, καθὼς ἀφομοιώνει τὰ διδάγματα τοῦ παρελθόντος, δίνοντας στὸ ἔργο του καινούργια μορφή καὶ νέο περιεχόμενο. Μαθητὴς τοῦ Νικολάου Λύτρα, ἀνήκει στὴν ὁμάδα τῶν πρώτων 'Ελλήνων ζωγράφων ποὺ μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Σπ. Βασιλείου ἀναζήτησαν γιὰ τὴν ἔκφρασή τους τὴν πατρογονικὴ γῆ καὶ τὴν ἀπλότητα τῆς λαϊκῆς ψυχῆς. Τὰ στοιχεῖα αὐτά, τελειῶς ἀνθρώπινα, ποὺ τὰ κάνει πιὸ ἔντονα ὁ πόνος καὶ ἡ ἀγωνία τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς, προβάλλουν ἀπερίφραστα στὰ ἔργα του μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴ του ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ δασκάλου του μὲ τὶς ἐξπρεσιονιστικὲς τάσεις, ὅπως δείχνουν τὰ πρῶτα του ἔργα καὶ ἰδιαίτερα ἡ προσωπογραφία τοῦ ἐξωφύλλου. Γεννημένος στὴ θεσσαλικὴ γῆ καὶ ἀντικρῦζοντας τὴν ἀπέραντη πεδιάδα μὲ τὰ ραυστὰ περιγράμματα καὶ τὴν ἀέναη κίνηση τῆς σχεδὸν ὁμοίμορφης βλάστησης, δημιούργησε στὴν ἀρχὴ ἔργα, ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ ἐντύπωση τῆς κινημένης ἐπιφάνειας καὶ τῆς διαρκοῦς ἐναλλαγῆς φωτὸς καὶ σκιᾶς μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἀτέλειωτο ἄπλωμα.

Τὴν ἴδια ἐντύπωση μιᾶς ἐξπρεσσιονιστικᾶ παλλόμενης εἰκόνας δίνουν καὶ οἱ πρῶτες ἀπόψεις πόλεων ὅπως τῆς Καστοριάς, τῆς Ὑδρας, ὅπου οἱ ὄγκοι σμίγουν στὸ σύνολό τους σὲ μιὰ σταθερὰ δομημένη ἀλλὰ δυναμικὰ πάλλουσα πολιτεία. Οἱ πανοραμικὲς ἀπόψεις σὲ σχηματικὰ ἐπίπεδα πλάνα ὀργανωμένων πολιτειῶν, ὅπου ξετυλίγεται μιὰ ὁλόκληρη ζωὴ, δὲν ἔχουν ἀκόμη ἐμφανιστῆ. Ἡ Ἀθήνα τοῦ 1958 εἶναι μιὰ πόλη, ὅπου τὰ στοιχεῖα διατάσσονται ὄχι τελείως ἐπίπεδα ἀλλὰ μικρογραφικὰ καὶ παρατακτικὰ προβάλλοντας κτίρια καὶ λόφους ποὺ κάνουν ἀλάθητη τὴν ἀναγνώριση τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ «κλεινοῦ ἄστεος». Ὁ Λυκαβηττός, ἡ Ἀκρόπολη, οἱ στῆλες τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τὰ Παλαιὰ Ἀνάκτορα προβάλλονται μετωπικὰ χωρὶς τὴν γνωστὴ γεωμετρικὴ προοπτικὴ ἐνὸς πραγματικὰ ἐξελισσόμενου χώρου. Εἶναι ἡ ἀντίληψη ἀρχιτεκτονικῆς παράστασης μιᾶς πόλης, ὅπου τὰ στοιχεῖα στὴν συναίρεσή τους δίνουν τὴν εἰκόνα μιᾶς ἰδεατῆς φυσιογνωμίας ὅπως ἀκριβῶς στὶς εἰκονικὲς παραστάσεις πόλεων τῆς πρῶτης Ἀναγέννησης ἢ τῆς βυζαντινῆς τέχνης. Βαθῦς μελετητῆς τῆς λαϊκῆς καὶ βυζαντινῆς παράδοσης ἀντλεῖ ἀπὸ τὴν προσαρμοσμένην στὸ τοπίο λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ, τὴν ὑποτάσσει ὁμως ὅλο καὶ περισσότερο σὲ μιὰ ὑπολογισμένη ἀρχιτεκτονικὴ δομὴ καὶ σὲ μιὰ ἠθελημένη ἐκμετάλλευση τῶν ὀγκῶν καὶ τῶν κύβων ποὺ ἀγγίζει σταδιακὰ τὶς κυβιστικὲς ἀναζητήσεις τοῦ καιροῦ μας, παίρνοντας μιὰ θέση μὲ τὰ μέσα τῆς παράδοσης στὸν στίβο τῆς πρωτοπορίας.

Ἐκεῖ παραμένει σ' ὅλο τὸ πολὺπλευρο ἔργο του, στὶς ἀγιογραφίες ἐκκλησιῶν, στὴν ἐκτέλεση τοιχογραφιῶν, καὶ στὶς πολὺτιμες ἐκδόσεις του ὅπου ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ πηγαῖο λαϊκὸ αἶσθημα, ποὺ γίνεται καὶ αὐτὸ ἓνα ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς εἰλικρινοῦς αὐτῆς προσφορᾶς.

Οἱ τελευταῖες συνθέσεις του σὲ τελείως ἐπίπεδα στοιχεῖα μαρτυροῦν μιὰ βαθιὰ ἀφομοίωση καὶ ξαναδημιουργία ἔτσι ὥστε ὁ λαϊκὸς αὐθορμητισμὸς νὰ γίνεται ἀπλὴ ἀλλὰ ὀργανωμένη δόμηση, τὸ συνονθύλευμα τῶν στοιχείων, ἐσκεμμένη προβολὴ τῶν σημαντικῶν πυρήνων, τὸ στοίβαγμα ἀπάντων ὀγκῶν, κυβιστικὰ δοσμένη γεωμετρικὴ σύνθεση καὶ τὰ ἔργα του νὰ φέρνουν τὴν σφραγίδα τῆς εἰλικρινοῦς ἀντίληψης, ἀποδομένης ἀπὸ χέρια δεξιοῦ τεχνίτη μέσα σὲ ἓνα κλίμα σύγχρονης πρωτοποριακῆς τέχνης.

Δημήτριος Παπαστάμος

AGINORAS ASTERIADIS

By organizing the exhibition by Aginor Asteriadis, the National Pinacothek continues its efforts to present the creative work by Greek painters, who, through their offering to greek painting not only made the public approve their work but they also justified their claim to be considered as the leaders of a renovating course in contemporary art.

Through this exhibition we believe that all National Pinacothec visitors can form an idea of certain art trends developed during the years between the two World Wars. On the other hand the specialists will have the opportunity to study and evaluate the work of an artist who, away from any tumult or expediency, can display a fifty-year creative work deeply rooted in tradition but also new quests and pursuits. This is because the work of Aginor Asteriadis is both revolutionary and traditional, as it assimilates the teachings of the past thus rendering its work new form and content. A student of Nicholas Lytras, he belongs to the group of the first Greek painters who, with Sp. Vasiliou at the head were returning to the traditions of their ancestral land and the simplicity of the greek lay spirit. These elements completely human and intensified by the sufferings resulting from the Asia Minor Disaster expressedly loom great in his work, after it has been freed from the influence of his teacher's expressionistic tendencies, as is shown in his first paintings, especially the portrait of the cover. Being born in Thessaly and gazing at the endless plain with its fluid outline and everlasting movement of the almost uniform vegetation, he first made pictorial images where the impression of the moving surface and the continuous alternation of light and shade dominate into all this endless extension.

His first views of cities like Castoria and Hydra, in which volumes intermingle as a whole into a firmly built but dynamically vibrating city, give the same impression of expressionistic image. Panoramic views rendered in schematic planes of organized cities where the whole life unwinds have not appeared yet. 1958 Athens is a city which elements line up not altogether flattened but miniature-like and arrayed, profounding buildings and hills which make infallibly recognizable this historic "cleinon asty". Mt Lycabettus, the Acropolis, the columns of Olympian Zeus, the old palace are propounded frontally without the well-known geometric perspective of a really developing space. This is a perception of an architectural representation of a city in which the contraction of elements gives the image of an idealistic countenance exactly like the pictorial representations of early Renaissance or byzantine cities. Deeply involved in the study of folk and byzantine tradition he is inspired by the folk architecture so well adapted to the landscape, he nevertheless subdues it all the more to a calculated architectural structure and to a purposeful exploitation of volumes and cubes which gradually touches the cubistic seekings of our time, finding its place in the avant garde clique by means of tradition.

His multi-sided work is to be found in his church hagiographies, wall-paintings, his many and interesting theatre sceneries and valuable publications where the artist comes into contact with the spontaneous folk spirit, as it becomes one of the basic characteristics of his sincere offer to art.

His latest compositions in quite flattened elements testify a deep assimilation and re-working so that the lay spontaneity becomes a simple but well-organized construction, the assemblage of elements, a purposeful projection of the most important kernels, a cubistically rendered geometrical composition and his works bring the seal of sincere perception, given by the hands of an able artist in the climate of contemporary avant garde art.

Dr Dimitrios Papastamos

“Ένα φιλικό χρέος, ὅσα χρόνια κι’ ἂν περάσουν, κάποτε πρέπει νὰ ἐξοφληθῆ. Τὸ χρέος μου νὰ σφίξω τὸ χέρι καὶ νὰ φιλήσω σταυρωτὰ τὸν γέροντα ποὺ τιμᾷ σήμερα ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη μὲ βαραίνει ἀπὸ τὰ μακρυνὰ ἐκεῖνα χρόνια τῆς σπουδαστικῆς ἐφηβείας ποὺ τὸ φέγγος τους δυναμώνει ὅσο περνᾷ ὁ καιρὸς. Εἴμαστε οἱ «μικροὶ» καὶ ἀκούγαμε πῶς στὶς τελευταῖες τάξεις δούλευε ἕνας «πολὺ καλός». Τὸ ὄνομά του τότε δὲν μᾶς ἔλεγε τίποτε. Ὡστόσο κρυμμένοι πίσω ἀπὸ κάτι θάμνους παρακολουθοῦσαμε κρυφὰ τὸ μάθημα τοῦ ὑπαίθρου τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου ποὺ εἶτανε κλειστὸ γιὰ μᾶς τοὺς μικροὺς. Ἔχω ἀκόμη στὰ μάτια μου τὴ λάμψη ἀπὸ μιὰ μισογκρεμισμένη πόρτα μιᾶς μάντρας ποὺ εἶτανε ζωγραφισμένη μὲ μικρὲς πινελιὲς μὲ χρώματα σὰν σμάλτο καὶ ποὺ λαμπύριζε μέσα στὸ θαμπὸ σύνολο ἀπὸ σπουδὲς γκριζομαυροπράσινες ποὺ εἶτανε ἀραδιασμένες στὰ μικρὰ καβαλέττα καὶ στὶς κασετίνες τῶν ἄλλων σπουδαστῶν. Ἡ πόρτα ἐκεῖνη στάθηκε γιὰ μᾶς τὸ ἄνοιγμα γιὰ τὶς ἀντιδράσεις μας ὅταν περάσαμε μὲ τὴ σειρά μας στὸ μάθημα καὶ ἀκούγαμε τὶς παραινέσεις τοῦ δασκάλου «βάλε λίγο μαῦρο νὰ σκοτώνη τὸ κίτρινο» καὶ ἄλλα τέτοια δολοφονικὰ τῶν χρωμάτων. Καὶ σὰν ἀπὸ τὴ φωτεινὴ ἐκεῖνη πόρτα νὰ πέρασε ἡ φιλία ποὺ μᾶς ἔδεσε σὲ λίγο καιρὸ μὲ τὸν Ἀγήνορα Ἀστεριάδη καὶ ποὺ κρατᾷ ἀδιατάρακτῶς ὡς τὰ σήμερα. Μιὰ φιλία ποὺ δοκιμάστηκε σὲ σκαλωσιὲς, σὲ γιαπιά, σὲ τυπογραφεία, σὲ αἰθουσες ἐκθέσεων πάνω ἀπὸ μισὸν αἰῶνα καὶ μὲ ἄγρυπνὴ τὴ λαχτάρα καὶ τὴν ἔγνοια τοῦ καλοῦ. Μὲ τὸν χαλκέντερον αὐτὸν φιλάσθενο ποὺ μᾶς παρότρυνε σὲ μιὰν ἀδιάκοπη δουλειά, μὲ τὴν ἡρεμὴ ἐργατικότητά του, ζωγραφίσαμε θόλους ἐκκλησιῶν, τυπώσαμε βιβλία, στήσαμε σχολεῖα, ἀλωνίσαμε τὴν Ἑλλάδα, μὲ τὴν «Τέχνη», μὲ τὴν «Στάθμη», συμφωνήσαμε, διαφωνήσαμε, μὰ ποτὲ δὲν εἶπαμε ψέμματα ὁ ἕνας στὸν ἄλλο. Τούτῃ τὴν εὐθύτητα, τὴν καθαρότητα, ἃς χαροῦμε σήμερα μπροστὰ στὸ φωτεινὸ, τίμιο, μαστορικὸ ἔργο τοῦ Ἀγήνορα Ἀστεριάδη. Τὸ φῶς ποὺ λαμπυρίζει μέσα ἀπὸ τὰ τοπεῖα, τὶς ἀκρογιαλιές, τὰ ἀνθοπωλεῖα, τὶς πολιτεῖες, τὴ Λάρισα καὶ τὴν Ἀθήνα, τὸν Πειραιᾶ καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ποὺ τὸ φέγγος του ἄγγιξε σὲ μακρυνοὺς χρόνους τὴν καρδιά ἐνὸς πρωτόβγαλτου σπουδαστῆ τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Πολυτεχνείου, ἃς μείνει ἕνα σταθερὸ φωτεινὸ σημάδι καὶ γιὰ μᾶς τοὺς παλῆρους καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους τοὺς νεώτερους ποὺ ἀκολουθοῦν.

Ἀγαπητὲ Ἀγήνορα σ’ εὐχαριστῶ, γιὰ τὸ πρῶτο μακρινὸ ἐκεῖνο ξάφνιασμα τοῦ ματιοῦ.

Σπύρος Βασιλείου

ΚΡΙΤΙΚΕΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 30.1.1927

Καί τήν στιγμήν αὐτήν ἔχει τήν ἔκθεσι τοῦ ὁ ζωγράφος Ἀστεριάδης. Ἡ εἰλικρινὴς προσπάθεια, εἶναι τὸ ἱερώτερον δικαίωμα τοῦ τεχνίτη εἰς τὴν ἐκτίμησίν μας. Ὁ Κοσ Ἀστεριάδης, ἕνας ἀπὸ τοὺς νεαρωτέρους ζωγράφους μας, μᾶς ἐμπνέει τὸ αἶσθημα τῆς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὴν τέχνην, ὀλόψυχα μὲ τὴν ἀκοίμητη ἔννοια πού τὸν ὀδηγᾷ καὶ τὸν βασανίζει γιὰ τὸ καλλίτερο.

Θὰ κάνουμε κριτική, ὄχι μόνο γιὰ νὰ δείξουμε τὸ ἐνδιαφέρον, πού πρέπει νὰ ἐλκύσῃ ἢ ἔκθεσίς του, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς λόγους τοῦ καλοῦ πού παρουσιάζει καὶ τὰ ψεγάδια πού δὲν λείπουν καὶ ἀπὸ τοὺς καλλίτερους. Ὁ νέος αὐτὸς ζωγράφος μὲ ἰδιοσυγκρασίαν δυναμιστικὴν, μ' αἰσθησιν ἐκφραστικὴν, μὲ κλίσιν πρὸς τὸ νέο πού παρουσιάζει ἢ σύγχρονος τέχνη. Μὲ τὴν διαίθησιν τοῦ καλοῦ, μὲ τὴν ὀρμὴν τῆς νεότητος προχωρεῖ νὰ φθάσῃ στοὺς καλλιτεχνικοὺς πόθους του. Μπορεῖ κάλλιστα ν' ἀντιγράψῃ καὶ ν' ἀποδίδῃ τὴν φύσιν καὶ νὰ τὴν ἐρμηνεύσῃ πολλὰς φορὰς ἐπιτυχημένα· θὰ τοῦ ἦταν εὐκόλο νὰ μᾶς σερβίρῃ λεπτότητες καὶ γλυκασμοὺς καὶ ζαχαρένια ὅπως τόσοι ὠραιόπρεποι συνάδελφοί του, προτιμᾷ ὁμως τὰ ξυνὰ καὶ τὰ πικρὰ ἀγωνίσματά του.

Ἐκύτταξε μὲ προσοχὴ ὅ,τι ἐκλεκτὸ μᾶς δίνει ἢ σύγχρονη ἐλληνικὴ τέχνη, κάτι μυρίστηκε ἀπὸ δαῦτη. Κάτι ἄλλο ἀπὸ τοὺς ρώσους ζωγράφους πού πέρασαν ἀπὸ δῶ, κάτι ἄλλο ἀπὸ τὴν περισυνῆ διέλευσι, μιᾶς γαλλίδας ζωγράφου, πού δὲν ἦταν γιὰ ρίξιμο καὶ πού ἦταν ἐπηρεασμένη ἀπὸ ἄλλους δυνατοὺς συναδέλφους τῆς. Ὁ ζωγράφος μας, ἐφυλλομέτρησε καὶ μελετᾷ, τὰ ξένα περιοδικὰ ποῦρχονται στὴν Ἀθήνα. "Ὅλ' αὐτὰ τὰ διακρίνει ἕνα ἐξασκημένο μάτι. Εἶνε ἕνας νεότροπος, ἀγαπᾷ νὰ ποῦμε τὴν μόδα τῆς τέχνης· τὸ κόψιμο, τὸ φκιάσιμό τῆς δὲν ἀπελευθερώθηκε ἀκόμα ἀπὸ αὐτὴν. Δὲν θέλουμε θέβαια νὰ τὸν ποῦμε δανδῆ τῆς τέχνης, ὑπάρχουν δυστυχῶς πολλοὶ στὸ στερέωμα τῆς ἐλληνικῆς μας τέχνης. Προβλέπομε πῶς δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ φηγοῦρίνια του. Θ' ἀφεθῇ κάποτε μὲ τὴν ὀρμὴ του μέσα στὴ ζωὴ, καὶ θὰ ξεχάσῃ, ὅλα τὰ καμῶματα, θὰ βρῆ τὸν ἑαυτὸν του καὶ θὰ πῆ πῶς τὸ καλλίτερο καὶ τὸ εἰλικρινέστερο εἶνε τὸ καθευαυτὸ κορμί μας. Ὅπως ἔλαχε νὰ μᾶς δοθῇ, μ' αὐτὸ θὰ βαδίσωμε στὸν ἀγῶνα τῆς τέχνης ξέθαρρα καὶ εἰλικρινά, δὲν θὰ τὸ μασκαρεύουμε μὲ ξένες φορεσιᾶς. Γιατὶ ἐμεῖς θάχουμε τὴν δικιά μας πού θὰ πηγαίνη μόνο στὸ δικό μας τὸ κορμί.

Τὸ ἐλάττωμα αὐτό, πού ἀνήκει στοὺς νέους, καὶ πού ἐξαλείφεται μὲ τὴν ὠρίμανση, ὑπάρχει στὰ περισσότερα ἔργα τῆς ἐκθέσεως. Ἡ ἐπανάληψη τῶν ἰδίων γραμμῶν, τῶν αὐτῶν χρωμάτων, τῶν παρόμοιων τόνων, πλαδαρένει καὶ ἐξασθενεῖ κάθε καλὴ πρόθεση τοῦ τεχνίτη. Ἐκεῖνο πού σχετικὰ ἔχει ὀλιγώτερο τὸ ἐλάττωμα αὐτὸ εἶνε τὸ ἀμάξι καὶ ἡ ἀλλέα μὲ τὰ δένδρα καὶ τὸ πορτραῖτο τοῦ κοριτσιοῦ μὲ τὰ ροζ πού τὸ βρίσκομε ἀπηλλαγμένο ἀπὸ τὶς ὑπερβολικὰς τῶν ἄλλων ἐπήρειες πού θυμίζουν πάντα κάποιον ἄλλον ἢ πολλοὺς ἄλλους. Ὁ κ. Ἀστεριάδης, ζητᾷ νὰ ἐκφρασθῇ μὲ τὴν σύνθεση ζητᾷ τὴν ἀπλότητα, τὴν λιτὴ ἐκφραση, δὲν κατώρθωσε ὅμως νὰ κάμῃ ἀκόμη δική του ἀρχιτεκτονικὴ, γιὰ τὸν συνεπαίρνει τὸ φκιάσιμο τῶν ἄλλων. Στὶς τελευταῖες του ἀκουαρέλλες τὸν βρίσκουμε κάποτε μοναχό του, καὶ τότε ἐλπίζομε γι' αὐτόν.

Θὰ κατασταλάξῃ, θὰ βρῇ τὸν δρόμο του, δὲ θὰ θελήσῃ νὰ τὸν λέν καμωματά, οὔτε δανδῆ τῆς τέχνης, θὰ βρῇ τὶς μορφές του, τὰς κινήσεις του, τὴν σύνθεσίν του, τὸ χρῶμα του. Ὁ Μοδερνισμὸς καὶ ὁ Ἀκαδημαϊσμὸς. "Ὅταν δὲν ἀπελευθερωθῇ κανεὶς καὶ ἀπὸ τοὺς δύο δὲν εἶνε ἐντελῶς ἐλεύθερος. Ἐκεῖνο πού ἔχει δικό του κανεὶς εἶνε καλλίτερα δικό του, ὅταν εἶνε ταπεινὰ ντυμένος μὲ τὴν δική του φορεσιά, τὰ μεγάλα φερσίματα καὶ σχήματα καὶ οἱ θεωρίες μας, φανερώνουν ἐπίδειξη, καὶ πνίγουν τὴν ἐσώτερη σεμνότητά μας.

Ὁ νέος μας ζωγράφος, εἶνε δεμένος γερὰ μὲ τὴν τέχνη, εἶνε ἕνας ἀφοσιωμένος της — ὅταν δουλεύει, βλέπομε τὰ ἔργα του τὴν καλὴ του διάθεση, χαιρόμαστε τὸ κέφι του. Ἐλπίζομε πῶς τὰ γραφόμενά μας αὐτὰ θὰ μᾶς δικαιώσουνε πολὺ γρήγορα καὶ πῶς θὰ φωτίσουνε πάντα κάποιες ἀμφιβολίες, κάποιες ἀδυναμίες, πού ἔχουν καὶ ὅσοι εἶνε πλασμένοι νὰ τραβήξουν μπροστά. Ἄς τὸ προσμένουμε.

Ἡ οὐσία τῆς τέχνης εἶνε βάθος ζωῆς πού θὰ ἐκφρασθῇ μὲ νέα μορφή τοῦ δικοῦ μας κόσμου εἶνε καινούργια φόρμα πού θὰ ὀραματισθῇ ἀπὸ τὸν τεχνίτη καὶ θὰ πραγματοποιηθῇ ὅταν χτισθῇ τὸ ὕφος του, τὸ ὁποῖον εἶνε μόνον προσωπικὸν ἀπόκτημα.

Κ. ΜΑΛΕΑΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ 22.3.1930

Τὰ ἔργα τοῦ κ. Ἀστεριάδῃ ἀπὸ τὰ Ἀμπελάκια εἶνε τὰ πρωτότυπα πού τοῦ ἐχρησίμευσαν γιὰ νὰ ἐκδώσῃ πρὸ ὀλίγου καιροῦ «Τὸ σπίτι τοῦ Σφάρτς», ἕνα σημαντικὸν ἔργον καλαισθησίας, καὶ ἐρεῦνης, σπάνιον τώρα, ὅπου ἀνασταίνεται ἡ κοινοτικὴ ζωὴ τῶν Ἀμπελακίων καὶ ἀποκαλύπτεται μία λαμπρὰ σελίς τῆς λαϊκῆς μας τέχνης. Τὰ ὕδατογραφήματα αὐτὰ καὶ τὰ λινολεότυπα, ἀκριβῆς ἀναπαραστάσεις τοῦ ἀρχοντικοῦ σπιτιοῦ τοῦ Ἑλληνοῦ Ἀμπελακιώτου Γ. Μαύρου ἢ Σφάρτς ἔχουν ἰδιαιτέραν ἀξίαν πού, ἐκτίθενται τώρα ἔξω

του βιβλίου. Είνε μιά σελίς νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἄγνωστος, μὲ τὸ σπίτι τοῦ προέδρου τῶν Ἀμπελακιῶν καὶ τὰ ἀναρίθμητα σημεῖα του ὅπου συναδελφώνονται ἡ χρησιμότης καὶ ὁ στολισμός, κατώφλια, πόρτες, στύλοι, κλεῖθρα, ρόπτρα, ξυλόγλυφα, χαλκόγλυφα, ζωγραφικὲς διακοσμήσεις. Ἡ ἀφέλεια καὶ ἡ χάρις τῶν ἔργων αὐτῶν συγκινοῦν, ὅσο καὶ ἡ ἰδέα ὅτι ἓνα τέτοιο νεοελληνικὸν σπίτι ἐσώθη ἀπὸ τὸν χρόνον καὶ τοὺς ἀνθρώπων. Εἶνε πρὸς τιμὴν τοῦ νέου καλλιτέχουν ὅτι ἀφωσιώθη εἰς τὴν ἀναπαράστασιν αὐτῆς τῆς ἀγνωστοῦ σελίδος καὶ μὲ τὸ διακοσμητικὸν αἶσθημα ποῦ τὸν χαρακτηρίζει ἔκαμεν ἐπάνω εἰς τὸ ἔργον τῶν ἀγνωστων τεχνιτῶν τῆς Θεσσαλίας ἓνα δικό του ἔργον ἐπιστήμης, λεπτῆς καλαισθησίας καὶ ἀγάπης. Ὅλα τὰ ὑδατογραφήματα ἐκεῖνα ἔχουν ἀξίαν, ἀπὸ τὰ ἀντίγραφα ποῦ ἀναδημιουργοῦν τὸ πρωτότυπον, ὡς τὸ χαρμόσουνό του τοπεῖον Ἀμπελάκια (29) ποῦ δίνει μὲ λίγα καὶ χαρακτηριστικὰ πράγματα τὴ γενικὴν ὄψιν τοῦ χωριοῦ.

ΖΑΧ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ» 16.3.1930

Ὁ κ. Ἀστεριάδης εἶνε λυρικώτερος, θαίνει μακρύτερα στὴν ὀπτικὴ μεταμόρφωσι τοῦ ἀντικειμένου. Ἄν εἶχε περάση ἀπὸ τὸ Παρίσι (ξεύρω ὅμως πῶς δὲν ἐπέρασε καὶ πῶς ἡ τέχνη του εἶνε πηγαία), θὰ ἔλεγα ὅτι ἐνώνει στὸ σοφὸ ἀραβούργημα τοῦ Ματίς, τὴν χρωματικὴ μουσικότητα τοῦ Ντυφυϊ, μέ, ἐπὶ πλέον, μίαν ἀπλοϊκότητα παιδιοῦ, γιὰ τὸ ὅποιον ἡ πραγματικότης δὲν εἶνε παρὰ πρόσχημα διαφυγῆς πρὸς τὸ ὄνειρο καὶ πρὸς τὸ παραμῦθι. Ἡ φανταζία του θὰ μπορούσε νὰ παραβληθῇ μόνον μὲ τὸν ρυθμικὸ κυματισμὸ τοῦ χοροῦ. Πράγματι, ὅλα εἶνε χορὸς καὶ μουσικὴ στίς κυματοειδεῖς γραμμές του καὶ στὰ γαλάζια καὶ ρόδινα χρώματά του, — κ' ἔτσι ὁ ὑπαρκτὸς κόσμος τὸν ὅποιον ζωγραφίζει βρίσκεται λουσιμένος σὲ μίαν ἀτμόσφαιρα παραμυθένια, ποῦ μεταφέρει τὴν φαντασία σ' ἓνα εἶδος χαραυγῆς τῆς δημιουργίας, ὅποτε ὅλα θὰ ἦσαν ὄροσερά, καινούργια καὶ θαμβωτικά γιὰ τὰ μάτια τῶν πρώτων ἀνθρώπων...

Οἱ μορφές τῆς εὐαισθησίας τῆς τέχνης του ποικίλλουν ἀπὸ τὴν ἀπλοϊκότητα ἐκεῖνη, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τοὺς σχεδιαστὰς ὠχυρωμένων πόλεων καὶ λιμανιῶν σὲ τοπογραφικοὺς χάρτες τοῦ Μεσαίωνα, ἴσα μὲ τὴν οὐσιώδη λιτότητα τῶν χρωμολιθογράφων τῆς Ἀπω Ἀνατολῆς. Ἀλλὰ καὶ πάλι αὐτὸς ὁ προσδιορισμὸς δὲν τὴν περιλαμβάνει ὀλόκληρη, γιὰτὶ ἡ εὐαισθησία τοῦ Ἀστεριάδη, ὅμοια μὲ πνεῦμα παραμυθένιο, ξεφεύγει πάντα ἀπὸ κάποια νέα πλευρὰ σ' ὅποιο-δήποτε προσδιορισμὸ. Ὅταν ζωγραφίζῃ τὰ περίεργα καὶ ὠραῖα

σπίτια τῶν Ἀμπελακιῶν εἶνε ἀκριβῆς καὶ λεπτολόγος· γίνεται ρευστός ὅταν ἀντιγράφη βυζαντινὲς τοιχογραφίες· στὴν ἀναπαράστασι τῶν ἐρειπίων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Μυστρᾶ ἐλκύεται ἀπὸ τὰ πλαστικά στοιχεῖα καὶ τὴν μελέτη τοῦ φωτὸς ἀπάνω τους· στὰ τοπεῖα του, τέλος, ὁ λυρισμὸς του ἀναβλύζει καὶ τραγουδάει σὰν γάργαρα πηγῆ...

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ

«ΕΛΕΥΘ. ΒΗΜΑ» 2.11.1934

Ἐκεῖνο ποῦ δικαιολογεῖ μέσα στὰ μικρὰ ἔργα τοῦ «Στούντιο» τὸν ὄρο «ἀκουαρέλλα», ὁ ὁποῖος βέβαια ἔχει τὴ δική του σημασία καὶ διεγείρει ὠρισμένον κόσμον πλαστικῶν ἰδεῶν εἶνε οἱ ἐληῆς τοῦ κ. Ἀστεριάδη 7 καὶ 8, τοπεῖα ἀξιοσημεῖωτα γιὰ τὴν λεπτότητά τους, ἰδίως τὸ δεύτερο, καὶ πρὸ παντὸς ἔργα ὅπου ὁ ζωγράφος εἶδε κάτι νέο μὲ τὰ μάτια τὰ δικά του. Σήμερα ποῦ χιλιάδες ζωγράφοι ἀποδίδουν τὰ ἀντικείμενα μὲ ἔτοιμες φόρμουλες, εἶνε κάτι τι νὰ ψάξη ἕνας καλλιτέχνης καὶ νὰ βρῆ τὸ νόημα μιᾶς ἐληῆς! Ὁ κ. Ἀστεριάδης μπορεῖ νὰ καυχηθῆ πὼς μέσα στὰ δυὸ αὐτὰ ἔργα, μὲ δροσερότητα καὶ συγχρόνως μὲ στιβαρότητα ἀνθρώπου σκεπτομένου ἄγγιξε τὸν κύριον χαρακτήρα τοῦ δένδρου. Τὸ ἐλαφρὸ καὶ συγχρόνως σταθερὸ καὶ χαριτωμένο αὐτὸ σχέδιο, ποῦ εἶνε ὄλο χάρι καὶ ἀλήθεια, παίρνει περισσότερη ἀξία ἐπειδὴ μὲ τὴν εὐκολία τῆς ἀφηρημένης τέχνης τῆς ἐποχῆς μας χάνομε τὴ φρικιαστικὴ ἐπαφή μας μὲ τὴ ζωὴ καὶ τέτοιες ἐρμηνεῖες τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου γίνονται σπανιώτερες.

ΖΑΧ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«ΖΥΓΟΣ» ΤΕΥΧΟΣ 50 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1960

Ἡ πρώτη παρουσία τοῦ Ἀστεριάδη στὴν τέχνη μας συνδέεται μὲ τὴν στροφή τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ ἐλληνικοῦ καλλιτεχνικοῦ κόσμου πρὸς τὴν βυζαντινὴ καὶ τὴν νεώτερη ἐλληνικὴ καλλιτεχνικὴ παράδοση. Ὄταν δημοσίευσε ὁ Ἀστεριάδης ἕνα λεύκωμα μὲ ἐγχρωμα διακοσμητικὰ θέματα, ἀντίγραφα ἀπὸ τὶς λαϊκὲς τοιχογραφίες ποῦ στόλιζαν τὰ ἀρχοντικά στὰ Ἀμπελάκια, τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἦταν κάτι τὸ πρωτοφανέρωτο: ἡ πρᾶμελημένη ὡς τότε λαϊκὴ ζωγραφικὴ τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰῶνα γινόταν πρότυπο καὶ ἀντικείμενο μελέτης, κέρδιζε συμπάθειες μὲ τὴν δροσερότητα τῶν χρωμάτων, μὲ τὴν φρεσκάδα ἀλλὰ καὶ τὴν σταθερότητα μιᾶς ἀνανεωμένης

παράδοσης πού ἤξερε καὶ μπορούσε νὰ ἀφομοιώνῃ θέματα τοῦ μεσοευρωπαϊκοῦ ροκοκό. Στάθηκεν ὁ Ἀστεριάδης στὴν προπολεμικὴ δεκαετία ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ἐργάτες τῆς ἰδέας αὐτῆς. Ἀντέγραφε χειρόγραφα Βυζαντινὰ στὸ "Ἅγιον Ὄρος, γιὰ νὰ γνωρίσῃ σωστά, στὴν πηγὴ τους τὰ μυστικὰ τῆς τέχνης αὐτῆς, καθὼς εἶχαν κάμει πρὶν ἀπὸ αὐτὸν ὁ Παπαλουκάς καὶ ὁ Κόντογλου, τοιχογραφοῦσε νέες ἐκκλησίες στὴ βυζαντινὴ τεχνοτροπία, ἀκόμη βοηθοῦσε στὴ συντήρησις βυζαντινῶν τοιχογραφιῶν.

Ἡ μαθητεία του αὐτῆ στὴν ἑλληνικὴ παράδοσις δὲν ἄφησε ἀνεπηρέαστη τὴν προσωπικώτερη ἐργασία του. Μὲ αὐτὴν πρέπει νὰ συνδεθῇ ὀρισμένη τάση τοῦ ζωγράφου νὰ διατυπώσῃ ἱστορικὰ τοπία σὲ συνηρημένη πανοραμικὴ ἄποψη, πέραν ἀπὸ τὴν στιγμιαία ἐντύπωση πού παρέχουν ἀπὸ μιὰ ὀπτικὴ γωνία καὶ ἔξω ἀπὸ κάθε ἀντίληψη ἀτμοσφαιρικῆς ζωγραφικῆς. Ὁ ζωγραφικὸς αὐτὸς τρόπος, σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖον δὲν ἀναπαριστάνεται ὅ,τι «φαίνεται» ἀλλὰ ὅ,τι «ξέρει» ὁ καλλιτέχνης, εἶναι πολὺ συγγενικὸς μὲ τὴν λαϊκὴ ἀντίληψη καὶ καμμιά φορὰ τὴν παιδικὴ καλλιτεχνικὴ ἔκφρασις. Ἐν τούτοις ὁ Ἀστεριάδης δὲν κυνηγᾷ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν εὐκόλες γραφικότητες καὶ ἀφέλειες, ἀλλὰ προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ συνθέσεις πού μπορούν ν' ἀπλωθοῦν σὲ τοῖχο καὶ νὰ κρατήσουν στερεά.

Ὁ Ἀστεριάδης γιὰ νὰ κἀνῃ ζωγραφικὴ χρειάζεται ἀκόμη τὸ θέαμα πού τοῦ παρέχει ἡ φύσις. Ἀλλὰ παίρνει ὅλες τὶς ἐλευθερίες πού θεωρεῖ καλλιτεχνικῶς ἀναγκαῖες ἀπέναντι στὸ θέμα του. Δὲν θὰ παραξενευτοῦμε ἐὰν κάποτε τὸ ξεχάσῃ στὸ τέλος καὶ τὸ θέμα του. Αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ ἔχη γίνῃ ἀπὸ τὴν «πάσι θυσία» προσαρμογὴ του πρὸς ὀρισμένα ρεύματα τῆς σύγχρονης ζωγραφικῆς, πού κοντεύουν πιά νὰ καθιερωθοῦν ὡς ἐπίσημη τέχνη, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν σταθερὴ καὶ εἰλικρινῆ πορεία ἐνὸς καλλιτέχνη πού δὲν γυρεύει νὰ ἐκπλήξῃ κανένα. Ἄλλωστε, πέραν ἀπὸ τοὺς ἐκφραστικoὺς τρόπους, στὴ ζωγραφικὴ τοῦ Ἀστεριάδη, ἐκφράζεται πάντοτε ἡ ἴδια ἤρεμη διάθεσις τοῦ καλλιτέχνη, πού μὲ νηφαλιότητα καὶ καλωσύνη ἀντικρύζει τὸν κόσμον, μετουσιώνοντας σὲ τέχνη τὴν συγκίνησή του.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

«ΤΟ ΒΗΜΑ» 4.4.1961

Ὁ Ἀγῆνορας Ἀστεριάδης συμπληρώνει σαράντα χρόνια καλλιτεχνικῆς δράσης... Στὰ σαράντα αὐτὰ χρόνια ὁ Ἀστεριάδης τράβηξε μιὰ πορεία στὴν τέχνη του πού δὲν ἄλλαξε στὴ γενικὴ τῆς γραμμῆς. Αὐτὸ τὸ σημειώνει κανεὶς ἰδιαίτερα γιὰ τὴν τιμὴ τῆς καλλιτεχνικῆς πεποίθησις τοῦ ζωγράφου καὶ σημαδεύει τὴν πίστη του στὴν

κατεύθυνση που διάλεξε. Φυσικά σαν κάθε καλλιτέχνης, δείχνει μια εξέλιξη που ανταποκρίνεται προς τὸν ψυχικὸ καὶ πνευματικὸ πλουτισμὸ τοῦ ἀνθρώπου ὅσο πληθαίνουν τὰ χρόνια. Ὁ πλουτισμὸς αὐτὸς γιὰ μιὰ ἰδιοσυγκρασία σαν τοῦ Ἀστεριάδη δὲν ἦταν μιὰ τυχαία ἀθροιση γνώσεων, ἀλλὰ δουλεμένη μετουσίωση τῶν προβλημάτων τῆς τέχνης τῆς ἐποχῆς μας.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΑΛΛΙΓΑΣ

Κυρίες καὶ κύριοι, ἦταν πολὺ φτωχικὴ ἡ ἀνάπτυξη τὴν ὁποῖαν σὰς ἔκανα, γιατί οὔτε ὁ καιρὸς, οὔτε τὰ μέσα τὰ ὁποῖα διαθέτω μοῦ ἐπέτρεπαν κάτι τι περισσότερο, βαθύτερο. Ὡστόσο ὁμως μπορῶ νὰ σὰς πῶ δύο λόγια προτοῦ κλείσω τὴν ὁμιλία μου αὐτή. Ὁ Ἀστεριάδης δὲν εἶναι ἓνας ἄνθρωπος που ἔπαιξε τὸ βιολι που χάρισε στὰ χέρια του ὁ Θεὸς καὶ πέρασε στὸ προσκήνιο. Ἔσκυψε πάνω ἀπὸ τὸ ὄργανό του, τὸ ἀγκάλιασε μὲ ἀγάπη, θέλησε νὰ μάθῃ τὸ μηχανισμό του, πειραματίσθηκε πάνω σὲ αὐτὸν καὶ προσπάθησε νὰ παίξει πολλὲς μελωδίες καὶ νὰ βγάλῃ πολλὲς ἀρμονίες. Χάρηκε τὸ τοπίο, καὶ τὸ τοπίο μᾶς τὸ ἔδωσε νατουραλιστικὸ στὴν σύλληψή του στὴν ματιά του, ἀλλὰ ἐξυψωμένο σὲ ἓνα ἰδεαλιστικὸ ἐπίπεδο. Χάρηκε τὴν παλιὰ τέχνη καὶ πῆρε διδάγματα ἀπὸ αὐτὴν, χάρηκε τὴν ζωὴ τοῦ λαοῦ καὶ μᾶς ἔδωσε σκηνὲς ἀπὸ αὐτὴν. Ἐπὶ πλέον εἶναι φανερόν ὅτι στὸ ἔργο του ἔπαιξαν ρόλο μὲ μιὰ γενναία διάθεση οἱ προβληματισμοὶ τῆς ἐποχῆς του. Ἀπλούστευσε τὶς φόρμες καὶ πολλὲς φορές ἔφτασε σὲ μιὰ χρωματικὴ συμβατικὴ ἐπιφάνεια προστά ἀπὸ τὴν ὁποῖα κινοῦνται μερικὰ ἀπλᾶ περιγράμματα. Ἐν τούτοις ὁμως ἐκεῖ πέρα ἔβαλε σὲ κίνηση καὶ ζωὴ καὶ συνθετικὲς ἀξίες ἐντελῶς ἀξιοπρόσεκτες καὶ ἀξιοπαρατήρητες. Ὅτι ἔχει κάτι τὸ φρέσκο ἢ δουλειὰ του δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία καὶ ἀκόμη ὅτι εἶναι μιὰ δουλειὰ που βγαίνει ἀπὸ τὸ γνήσιο ἔδαφος τοῦ τόπου αὐτοῦ.

Ὁ Ἀστεριάδης ἂν καὶ ἔφθασε στὴν ἀπλούστευση, δὲν πέρασε στὴν ἀφηρημένη τέχνη. Γιατί τὸν ρώτησε κάποιος, γιατί δὲν κάνεις ἀφηρημένη τέχνη; Τότε ὁ Ἀστεριάδης, εἶπε μιὰ πολὺ σοφὴ κουβέντα. «Ἐὰν ἔκανα ἀφηρημένη τέχνη πιστεύω ὅτι θὰ ἔλεγα τὰ ἴδια πράγματα που ἔχω νὰ πῶ καὶ μὲ τὴν τέχνη που κάνω τώρα. Ἀλλὰ ἀγαπῶ πάρα πολὺ τὸ ἀντικείμενο που ζωγραφίζω καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἀποχωριστῶ». Ὅ,τι ὑπάρχει σοφὸ στὴν κουβέντα αὐτὴ εἶναι τὸ πρῶτο μέρος. Ὅποιαδήποτε τεχνοτροπία καὶ ἂν μεταχειριστοῦμε κυρίες καὶ κύριοι, δὲν μπορούμε νὰ βγοῦμε ἔξω ἀπὸ τὸ πετσί μας,

Έξω από την ψυχή μας, έξω από τον κόσμο μας. Και άφηρημένη τέχνη αν κάνουμε δεν θα πούμε παρά εκείνο που βλέπαμε ως τώρα, αυτό που έχουμε να πούμε. Άλλά γιατί να αλλάξουμε τρόπο στην έκφρασή μας, όταν αυτό που έχουμε να πούμε πηγάζει από κάτι τι που το έχουμε ζήσει μέσα μας και έχουμε συνδεθῆ μαζί του.

Δεν κατηγορώ εκείνους που κάνουν μοντέρνα, άφηρημένη τέχνη, κατηγορώ, ἢ μάλλον δεν έχω καμμία διάθεση να κατηγορήσω, παρατηρώ μόνον, ὅτι δεν είναι καλὸ σημάδι όταν έχεις ἤδη έκφρασθῆ, έχεις βάλει τὴν ψυχή σου και έχεις συνδεθῆ με ὠρισμένα αντικείμενα, με ὠρισμένα πράγματα δεν είναι καλὸ σημάδι να τὰ ἐγκαταλείπεις μόνον και μόνον διότι ἡ τέχνη στο Παρίσι πέρασε στο άφηρημένο. Κάλλιστα μπορούσε να είναι άφηρημένος ὁ Ἄστεριάδης, δεν θέλησε, προχώρησε ὄλην τὴν προοδευτικὴ κλίμακα τὴν ανέβηκε, ἔφτασε στο να μᾶς δώση τὴν ζωγραφικὴ τῆς μιᾶς ἐπιφάνειας, κατάργησε τὸ βάθος, κατάργησε ἀκόμη τὸν ἀτμοσφαιρικὸ φωτισμό. Καὶ ἔδειξε τὸ μέτρο τῆς δύνამῆς του σε ὄλα. Ἄλλά δεν αίστάνθηκε τὴν ἀνάγκη να πηδήση ἔξω από τὰ σύνορα και να ἐγκαταλείψη τὸ θέμα, τὸ αντικείμενο.

Κυρίες και κύριοι, ἐὰν θελήση κανεὶς να ἀρνηθῆ πολλὰ πράγματα εἰς τὸν Ἄστεριάδη — φαντάζομαι ὅτι ἐλάχιστοι είναι εκείνοι που θα τοῦ ἀρνηθοῦν πολλὰ πράγματα — ὅπωςδήποτε και οἱ πιὸ αὐστηροὶ δεν θα τοῦ ἀρνηθοῦν ἓνα. Ὅτι δούλεψε εἰλικρινὰ με ὄλην του τὴν συνείδηση και ὅτι δεν ἔχει βγῆ από τὸ χέρι του πίνακας που να μὴν ἔχει τὸν μόχθο τοῦ ἐργάτη, ἢ τὴν φροντίδα τοῦ πατέρα, ὁ ὁποῖος ἔσκυψε με λαχτάρια πάνω από τὸ κάθε ἔργο του. Ἄπό τὸ ἔργο του βγαίνει ἓνα πολὺ μεγάλο δίδαγμα τὸ ὁποῖον δεν μπορῶ να μὴν τὸ ἀναφέρω και να μὴν τὸ παινέσω. Ὁ Ἄστεριάδης μᾶς δείχνει ὅτι ἡ τέχνη κύριοι πρῶτα από ὄλα είναι δουλειὰ και ὅτι ὁ τεχνίτης είναι μάστορας. Τὴν τίμια αὐτὴν λέξη δυστυχῶς μερικοὶ νέοι τὴν ξεχνοῦν. Νομίζουν ὅτι δεν ἔχουν παρά να ὑψώσουν τὸ χέρι τους για να πιᾶσουν τὰ ἀστέρια. Καὶ μερικοὶ ἐρασιτέχνες τὴν ξεχνοῦν ἐπίσης, διότι νομίζουν ὅτι ἡ τέχνη είναι καπρίτσιο, τὸ καπρίτσιο τὸ λένε ἔμπνευση τῆς στιγμῆς. Ἡ τέχνη είναι ὄλα αὐτὰ ἀλλά είναι και δουλειὰ. Καὶ ὁ τεχνίτης είναι μάστορας.

Σήμερα ὁ Ἄστεριάδης κλείνει 40 χρόνια τῆς καλλιτεχνικῆς του σταδιοδρομίας. Πρόσφερε ὅ,τι μπορούσε αὐτός, ὅ,τι μπορούσε ἡ ἐποχὴ του, ὅ,τι μπορούσε ὁ τόπος τοῦτος να προσφέρῃ εἰς τὴν ἐξέλιξη τῆς Ἑλληνικῆς ζωγραφικῆς. Ἀναμφιβόλως ἡ τέχνη του είναι μία σελίδα τῆς ἱστορίας αὐτῆς τῆς ζωγραφικῆς, τῆς ἐσωτερικῆς, τῆς στενῆς, τῆς ἰδιαίτερα φτωχικῆς δικῆς μας ἱστορίας τῆς ζωγραφικῆς. Νομίζω ὅτι τώρα στο κλείσιμο τοῦ κύκλου αὐτοῦ τῶν 40 χρόνων, μπορούμε να τὸ χαιρετίσουμε με ἀπειρη εἰλικρίνεια και ἀπό τὸ βάθος τῆς καρδιάς μας.

«Γεῖά σου μάστορα. Σ' εὐχαριστοῦμε που δούλεψες για μᾶς.»

Ἀπόσπασμα ἀπό τὴν ὁμιλία τοῦ Γιάννη Μηλιάδη για τὸ ἔργο τοῦ Ἄστεριάδη στο Ἀθηναϊκὸ Τεχνολογικὸ Ἰνστιτοῦτο (ΑΤΙ) 29.3.1961)

Ὁ Ἀστεριάδης δὲν ἀποστρέφει τὸ πρόσωπο ἀπ' τὸ θέμα ποῦ τοῦ μετέδωσε τὸν παλμὸ καὶ τίς πιὸ χαμηλόφωνες συγκινήσεις! Δὲν τὸ περιφρονεῖ, δὲν ἀφανίζει τὰ χαρακτηριστικά του ἀπὸ μίαν ὑπεροψίαν δημιουργοῦ. Ἴσα-ἴσα σκύβει μὲ τρυφερὴ προσοχὴ πάνω στὸ κάθε κομματάκι τῆς ἐλληνικῆς γῆς, πάνω στὶς ἀκρογιαλιές, στὰ δέντρα. Στὰ βουνὰ ὑψώνει κατανυκτικὸ βλέμμα καὶ τὰ λουλούδια του εἶναι μιὰ προσευχὴ εὐγνωμοσύνης γιὰ τὴν ὑπαρξή τους. Μόνο, πῶς δὲν ὑποτάσσεται στὸ ἀχαλίνωτο, τὸ ἀποσυνθεμένο, ἢ τὸ χαλαρὸ τῆς πρώτης ἐντύπωσης ποῦ προσφέρει ὁ ὑλικὸς χώρος καὶ τὸ ἀντικείμενο.

ΝΤ. ΑΝΤΩΝΑΚΑΤΟΥ

Ἡ μακρόχρονη παρουσία ἐνὸς καλλιτέχνη στὸν δημιουργικὸ στίβο, μπορεῖ νὰ εἶναι εὐλογία ἢ κατάρρα — γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ του προσφορὰ ἐννοῶ. Εἶναι ὅμως, ὅπωςδήποτε κριτήριον γιὰ τὴν εὐκρίνεια τῆς προσφορᾶς του. Γιατὶ σὰν ἀγγίξει κάποιαν ὥρα τῆς ζωῆς του τὴν ἐπιτυχία, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἀναπαυτῆ σ' αὐτὴν καὶ ἄπονα μετὰ νὰ ἀντιγράφη τὸν ἑαυτὸ του, ἢ ἂν, ὄντας τίμιος αἰσθάνεται ὅτι δὲν δύναται νὰ ξεπεράσῃ τὸ ἔργο ἐκείνης τῆς «χρυσῆς» ἐποχῆς, νὰ σιγήσῃ μ' ἀξιοπρέπεια πνίγοντας τὸν πόνο ποῦ κρύβει τούτη ἢ σιωπή.

Ὁ ἀληθινὸς τεχνίτης, ὅμως, ποῦ δόθηκε στὴν τέχνη, γιὰτὶ ἀλλοιῶς δὲν μποροῦσε νὰ ζήσει, δὲν σταματᾷ. Δὲν ἐπαναπαύεται, στὶς ὁποῖες ἀληθινὲς ἢ πλασματικὲς δάφνες του. Κοπιᾶζει ἀκατάπαυστα. Ἐργάζεται «φιλοπόνως» τὰ τάλαντα ποῦ τοῦ ἔδωσεν ὁ Θεὸς μὲ ὅση ἔχει δύναμη. Ἴσως ἔτσι τὸ ἔργο του νὰ παρουσιάζεται ἄνισο. Ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι φυσικὸ καὶ τίμιον. Καὶ τὸ ἄνισο τοῦτο ἔργο εἶναι, νομίζω, πιὸ εὐπρόσδεκτον ἀπὸ τὴν ναρκισσιστικὴ αὐτάρκεια τῆς αὐτοαντιγραφῆς.

Ὁ Ἀγῆνωρ Ἀστεριάδης — ποῦ βιογραφικὰ στοιχεῖα ὑπάρχουν σ' ἄλλες σελίδες τοῦ καταλόγου αὐτοῦ — εἶχε τὴν εὐλογία νὰ δίνη τὸ τίμιον παρὸν του πενήντα περίπου χρόνια στήν, λίγο ἄλλοπρόσαλλον, καλλιτεχνικὴ μας ζωὴ. Καὶ μάλιστα τὰ τελευταῖα πενήντα χρόνια, ποῦ σήμαναν γιὰ τὸν τόπον μας τὴν εἰκαστικὴ ἐπανάσταση. Μετὰ τὴν σοβαροφάνεια καὶ τὸν πομπώδη βαρύχρωμον ἀκαδημαϊσμὸ τῆς Σχολῆς τοῦ Μονάχου, ποῦ ἀντιπροσώπευε γιὰ τὴν πνευματικὴ ζωὴ τῆς χώρας μας, τὴν τάση νὰ δοῦμε τὸν ἑαυτὸν μας μέσα ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ξένων μὲ μοναδικὸ πρῖσμα ἕναν ἀναφομοίωτον κλασικισμό, ἀρχίζει νὰ ἐρεθίζῃ τὰ ἀδυνατισμένα ἀπὸ τὸ ἡμίφως τοῦ ἐργαστηρίου μάτια τῶν ζωγράφων μας ὁ «καθαρώτατος ἥλιος» τῆς Ἑλλάδος μὲ «πλημμύραν φωτὸς περιστράπτοντος... φωτὸς...

τὸ ὁποῖον ψυχοὶ καὶ θάλπει τὴν εἰκόνα». Πάλι, βέβαια, ἔχουμε προσαρμογὴ στὰ αἰσθητικὰ ρεύματα τῆς Ἑσπερίας. Ἡ διαφορὰ ἐγκείται στὸ ὅτι τῶρα ἀκολουθοῦμε τὸ Παρίσι, πού εἶναι, ὡς γνωστόν, ἡ μήτρα τῆς μοντέρνας τέχνης. Ἀλλὰ τὸ σημαντικώτερο εἶναι ὅτι οἱ καινούργιες τεχνοτροπίες, συχνά, βρίσκονται κοντὰ στὴν ἐλληνικὴ αἰσθαντικότητα. Παράλληλα, στὴν Ἑλλάδα ἀρχίζουμε νὰ ἀνακαλύπτουμε τὸν ἑαυτὸ μας· στὸ δεῦτερο τέταρτο τοῦ αἰῶνα μας φωτισμένοι ἄνθρωποι, ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ προκαταλήψεις σκύβουν καὶ κυττοῦν τὰ τεχνουργήματα τῆς λαϊκῆς — γράφε ἐθνικῆς μας — τέχνης, τὴν κεκρυμμένη σοφία τῆς βυζαντινῆς παραδόσεως, τὴν λιτὴ ἀλλὰ καὶ τόσο λειτουργικὴ καὶ προσηρμοσμένη στὸ τοπίο ἀνώνυμη ἀρχιτεκτονικὴ, τὰ καθαρὰ καὶ λαμπερὰ χρώματα τῶν κεντημάτων κι ὑφαντῶν, τὴν γεωμετρικὴ δομὴ τους. Συνταιριάζοντας αὐτὰ μὲ τίς φωνές πού ἔρχονται ἀπὸ τὸ Παρίσι, σὲ τόνους συγγενικοὺς, δημιουργοῦν νέα ἀτμόσφαιρα σ' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας.

ΝΙΚΟΣ ΖΙΑΣ

(Ἐκ τῆς ἐπιθεώρησης «*ΒΗΜΑ*», 27.9.1974)

«*ΒΗΜΑ*» 27.9.1974

Ὅσο ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴν, ἔφθαναν οἱ καλύτερες ὥρες: ἡ λεγομένη γενεὰ τοῦ '30 ἐτοιμαζόταν νὰ ἀνοίξει τὸ ριπίδι τῶν ἐλληνικῶν ἐνδιαφερόντων. Σὲ μιὰ τέτοια ἀλληλουχία, ξεχωριστὴ, συμβολικὴ, θέση παίρνει ἓνα βιβλίον, ἓνα λεύκωμα, γραμμένο καὶ ἱστορισμένο ἀπὸ τὸν Ἀθήνορα Ἀστεριάδη: «Τὸ σπίτι τοῦ Σβάρτς στ' Ἀμπελάκια» 1928· κοντεύουν πενήντ' ἀχρονία ἀπὸ τότε. Θυμοῦμαι τὴν ἀπόλαυση τὴν ὁποία μᾶς εἶχε δώσει ἡ ἐργασία αὐτὴ, ἀκριβῶς γιὰτὶ σμίγουν στίς σελίδες τῆς ἡ φιλοκαλία τοῦ καλλιτέχνη μὲ τὴν ὀρθοφροσύνη τοῦ στοχαστῆ. Προσεκτικὰ καὶ συνετά, στὴν πλευρὰ τοῦ κειμένου τοῦ Ἀστεριάδη προσπαθεῖ νὰ δεῖξει τὸν συγκερασμὸ τῶν δυτικῶν στοιχείων μὲ τὴν ἐλληνικὴ ἰδιοσυγκρασία· ἡ εἰκονογράφηση κατασταίνει τὸν λόγο τοῦ ἐντελῶς πειστικό: στιγμὲς στιγμὲς μᾶς εἶναι δύσκολο νὰ διακρίνουμε, μέσα στὸ ἐξαίσιον ἀρχιτεκτόνημα, τὰ δύο συστατικά, δυτικὸ καὶ ἀνατολικό, τὰ ὁποῖα ἐκαρποφόρησαν ἔτσι ὡραῖα.

Γυρίζοντας, πρόσφατα, από μία επίσκεψη στα 'Αμπελάκια, είχα την χαρά να θρῶ, σὲ πολὺ καλὴ φωτομηχανικὴ ἐπανεκδοσὴ, τὸ λεύκωμα τοῦ 'Αστεριάδη. Τὰ χρόνια ποὺ πέρασαν ἀπὸ τὴν πρώτη του ἐκδοσὴ, δὲν ἀμαύρωσαν σὲ τίποτε τὴν δυνατὴ, ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν προκαλεῖ τὸ ἔργο τοῦτο, ποὺ ὀρθὰ ἔρχομαι νὰ προσθέσω ὅτι ἡ τωρινὴ ἐμπειρία μου δικαιολογεῖ ἐντελῶς τὸν χαρακτηρισμὸ καὶ δίνει πρόσθετη βαρῦτητα: ὁ 'Αστεριάδης, μὲ τὸ λεύκωμά του ἐκεῖνο, ἐκατόρθωσε ὅ,τι κάνουν ὁ γνήσιος καλλιτέχνης καὶ ὁ γνήσιος στοχαστής, προσέθεσε μία καινούργια πραγματικότητά μέσα στὴν παράστασιν τοῦ νέου ἑλληνισμοῦ. 'Απὸ τὸν 'Αγήνορα 'Αστεριάδη, καὶ ὕστερα, ἡ ἑλληνικὴ λογιόσῦνη ἐπληροφορήθηκε ἕναν ἀκόμη τρόπο γιὰ νὰ προσπελάζει στὴν ἑλληνικὴ κληρονομιά. Τέτοιοι θαυμάσιοι εἶναι ὁ ἔπαινός του, θὰ ἔλεγε ὁ ποιητής.

Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Ἀγήνορας Ἀστεριάδης γεννήθηκε στὴ Λάρισα τὸ 1898. Σπούδασε στὴν Ἀνωτάτη Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν στὴν Ἀθήνα. Ἀπὸ τὸ 1926 συμμετεῖχε σὲ ὅλες τὶς Πανελληνίους, ὀργάνωσε πολλὲς ἀτομικὲς ἐκθέσεις καὶ πῆρε μέρος σὲ ὁμαδικὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Εἶναι ἰδρυτικὸ μέλος τῶν ὁμάδων «Στάθμη» καὶ «Τέχνη». Δίδαξε σὰν καθηγητὴς ἐλεύθερο σχέδιο στὸ «Ἑλληνικὸ Σπίτι», στὸ Ἀθηναϊκὸ Τεχνολογικὸ Ἰνστιτοῦτο, στὴ Βιομηχανικὴ Ἑταιρία Πειραιῶς, στὸ «Ζάνειο» κ.ἄ.

Ἐχει ἀγιογραφήσει πολλὲς ἐκκλησίαις στὴν Ἀθήνα καὶ στὴν ἐπαρχία καὶ ἔχει ἐκτελέσει τοιχογραφίες γιὰ Ἰδρύματα καὶ Μνημεῖα. Πολλὰ βιβλία γνωστῶν συγγραφέων κοσμοῦνται μὲ εἰκονογραφήσεις του καὶ ἔχει ἐκδόσει τὰ βιβλία «Τὸ σπίτι τοῦ Σβάρτς στ' Ἀμπελάκια», «Παιδικὰ σχέδια» μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Σπύρου Βασιλείου, «Λεύκωμα Χίου» κ.ἄ. Γιὰ τὰ βιβλία του τιμήθηκε μὲ τὸ Μέγα Βραβεῖο Ἐκδόσεων τῆς Διεθνούς Ἐκθέσεως τοῦ Παρισιοῦ (1937) καὶ μὲ τὸ Α΄ Βραβεῖο Ἐκθέσεως Βιβλίου τῆς Ἀθήνας (1939).

BIOGRAPHICAL NOTE

Aginor Asteriadis was born in Larissa in 1898. He studied at the Athens School of Fine Arts. From 1926 he participated in all Panhellenic Exhibitions, organized many one-man shows and took part in group exhibitions abroad.

He is a founding member of the groups "Stathmi" and "Techni" (Art). He taught free design in the "Greek House", at the Athens Technological Institute, at the Piraeus Industrial Society at "Zaneio" and elsewhere.

He decorated many churches with hagiographies in Athens and the provinces and has made wall-paintings for Monuments and Institutions. Many books of well-known writers have been illustrated by him. He has also published the books "The Schwartz Residence at Ambelakia", "Children's Designs" with the co-operation of Spyros Vassiliou, "Chios' Album" and others. He was honoured with the great Publishers' Prize of the International Paris Exhibition (1937) and with the First Prize of the Athens Book Exhibition (1939).

20	2091, 1991 Oil painting, 0.54 x 0.45 cm
21	2291, 1991 Self - Portrait, 1992 x 1.50 cm
22	2391, 1991 Self - Portrait, 1992 x 1.50 cm
23	2491, 1991 After the Mass, 1992 x 1.50 cm
24	2591, 1991 Hydra (Commune), 1992 x 1.50 cm
25	2691, 1991 After the Mass, 1992 x 1.50 cm
26	2791, 1991 Myrtas (Aghios), 1992 x 1.50 cm
27	2891, 1991 Myrtas (Balneario), 1992 x 1.50 cm
28	2991, 1991 Myrtas (Church), 1992 x 1.50 cm
29	3091, 1991 Myrtas (Landscape), 1992 x 1.50 cm
30	3191, 1991 The Hills of Myrtas, 1992 x 1.50 cm
31	3291, 1991 Boy, 1992 x 1.50 cm
32	3391, 1991 Girl, 1992 x 1.50 cm
33	3491, 1991 Hydra I, 1992 x 1.50 cm
34	3591, 1991 Hydra II, 1992 x 1.50 cm
35	3691, 1991 Hydra III, 1992 x 1.50 cm
36	3791, 1991 Pitcher with Apples, 1992 x 1.50 cm
37	3891, 1991 White Pitcher, 1992 x 1.50 cm
38	3991, 1991 Pitcher with Apples, 1992 x 1.50 cm
39	4091, 1991 Apples and Apples, 1992 x 1.50 cm

CATALOGUE

20	2091, 1991 Oil painting, 0.54 x 0.45 cm
21	2291, 1991 Portrait, 1992 x 1.50 cm
22	2391, 1991 Portrait, 1992 x 1.50 cm
23	2491, 1991 Excursion, 1992 x 1.50 cm
24	2591, 1991 Commune, 1992 x 1.50 cm
25	2691, 1991 Small Commune, 1992 x 1.50 cm
26	2791, 1991 Myrtas (Aghios), 1992 x 1.50 cm
27	2891, 1991 Myrtas (Balneario), 1992 x 1.50 cm
28	2991, 1991 Myrtas (Church), 1992 x 1.50 cm
29	3091, 1991 Myrtas (Landscape), 1992 x 1.50 cm
30	3191, 1991 The Hills of Myrtas, 1992 x 1.50 cm
31	3291, 1991 Boy, 1992 x 1.50 cm
32	3391, 1991 Girl, 1992 x 1.50 cm
33	3491, 1991 Hydra I, 1992 x 1.50 cm
34	3591, 1991 Hydra II, 1992 x 1.50 cm
35	3691, 1991 Hydra III, 1992 x 1.50 cm
36	3791, 1991 Pitcher with Apples, 1992 x 1.50 cm
37	3891, 1991 White Pitcher, 1992 x 1.50 cm
38	3991, 1991 Pitcher with Apples, 1992 x 1.50 cm
39	4091, 1991 Apples and Apples, 1992 x 1.50 cm

KΑΤΑΛΟΓΟΣ

KΑΤΑΛΟΓΟΣ

CATALOGUE

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

CATALOGUE

1. Ταγάρι με φρούτα, 1922 Λάδι, 0,46 × 0,54	1. Satchel with Fruit, 1922 Oil painting, 0,46 × 0,54 cm.
2. Αυτόπροσωπογραφία, 1922 Λάδι, 0,22 × 0,35	2. Self - Portrait, 1922 Oil painting, 0,22 × 0,35 cm.
3. 'Απόβροχο, 1925 Λάδι, 0,49 × 0,60	3. After the Rain, 1925 Oil Painting, 0,49 × 0,60 cm.
4. "Υδρα (Καμίνια), 1927 'Υδατογραφία, 0,30 × 0,42	4. Hydra (Caminia), 1927 Water-colour, 0,30 × 0,42 cm.
5. Μετά τη λειτουργία, 1927 'Υδατογραφία, 0,30 × 0,42	5. After the Mass, 1927 Water-colour, 0,30 × 0,42 cm.
6. Μυστράς ('Αφεντικό), 1927 'Υδατογραφία, 0,45 × 0,50	6. Mystras (Aphentiko), 1927 Water-colour, 0,45 × 0,50 cm.
7. Μυστράς ('Ανάκτορα), 1927 'Υδατογραφία, 0,45 × 0,50	7. Mystras (Palace), 1927 Water-colour, 0,45 × 0,50 cm.
8. Μυστράς ('Εκκλησία), 1927 'Υδατογραφία, 0,30 × 0,44	8. Mystras (Church), 1927 Water-colour, 0,30 × 0,44 cm.
9. Μυστράς ('Από τὸ Παλάτι), 1927 'Υδατογραφία, 0,30 × 0,43	9. Mystras (View from the Palace), 1927 Water-colour, 0,30 × 0,43 cm.
10. 'Ο Λόφος τοῦ Μυστρά, 1927 'Υδατογραφία, 0,31 × 0,46	10. The Hill of Mystras, 1927 Water-colour, 0,31 × 0,46 cm.
11. 'Αγόρι, 1927 'Υδατογραφία, 0,33 × 0,50	11. Boy, 1927 Water-colour, 0,33 × 0,50 cm.
12. Κορίτσι, 1927 'Υδατογραφία, 0,33 × 0,50	12. Girl, 1927 Water-colour, 0,33 × 0,50 cm.
13. "Υδρα Α", 1927 'Υδατογραφία, 0,28 × 0,42	13. Hydra I, 1927 Water-colour, 0,28 × 0,42 cm.
14. "Υδρα Β", 1927 'Υδατογραφία, 0,30 × 0,43	14. Hydra II, 1927 Water-colour, 0,30 × 0,43 cm.
15. "Υδρα Γ", 1927 'Υδατογραφία, 0,30 × 0,43	15. Hydra III, 1927 Water-colour, 0,30 × 0,43 cm.
16. Κανάτι με μήλα, 1930 Λάδι, 0,29 × 0,50	16. Pitcher with Apples, 1930 Oil painting, 0,29 × 0,50 cm.
17. "Ασπρο κανάτι, 1930 Λάδι, 0,46 × 0,61	17. White Pitcher, 1930 Oil painting, 0,46 × 0,61 cm.
18. Κανάτι με μανταρίνια, 1930 Λάδι, 0,35 × 0,48	18. Pitcher with Tangerines, 1930 Oil painting, 0,35 × 0,48 cm.
19. Μήλα και Πορτοκάλια, 1930 Λάδι, 0,27 × 0,50	19. Apples and Oranges, 1930 Oil painting, 0,27 × 0,50 cm.

20. Λιθάδι, 1932 Λάδι, 0,54 × 0,73	20. Meadow, 1932 Oil painting, 0,54 × 0,73 cm.
21. Ἀκρόπολη, 1932 Λάδι, 0,54 × 0,73	21. Acropolis, 1932 Oil painting, 0,54 × 0,73 cm.
22. Προσωπογραφία, 1932 Λάδι, 0,54 × 0,65	22. Portrait, 1932 Oil painting, 0,54 × 0,65 cm.
23. Ἐκδρομή, 1932 Ἵδατογραφία, 0,23 × 0,31	23. Excursion, 1932 Water-colour, 0,23 × 0,31 cm.
24. Στήλες Ὀλυμπίου Διός, 1933 Λάδι, 0,66 × 0,82	24. Columns of the Temple of Olympian Zeus, 1933 Oil painting, 0,66 × 0,82 cm.
25. Λιμανάκι (Γαλαξειδί), 1934 Λάδι, 0,54 × 0,73	25. Small Port (Galaxeidi), 1934 Oil painting, 0,54 × 0,73 cm.
26. Δρόμος με θέα τῆς Πεντέλης, 1935 Λάδι, 0,54 × 0,73	26. Road with a view of Mt Penteli, 1935 Oil painting, 0,54 × 0,73 cm.
27. Νεκρὴ φύση, 1937 Λάδι, 0,46 × 0,61	27. Still Life, 1937 Oil painting, 0,46 × 0,61 cm.
28. Ἀμπέλι στὴ Σαλαμίνα, 1938 Λάδι, 0,66 × 0,82	28. Vineyard on Salamis, 1938 Oil painting, 0,66 × 0,82 cm.
29. Γυμνὸ με μάσκα, 1938 Ἵδατογραφία, 0,33 × 0,41	29. Nude with Mask, 1938 Water-colour, 0,33 × 0,41 cm.
30. Ἡ καρρὸ μπλούζα, 1940 Ἵδατογραφία, 0,47 × 0,60	30. Checked Blouse, 1940 Water-colour, 0,47 × 0,60 cm.
31. Ἡ Βιολοντασελλίστρια, 1943 Ἵδατογραφία, 0,50 × 0,60	31. Violoncello Player, 1943 Water-colour, 0,50 × 0,60 cm.
32. Ὁ ζωγράφος καὶ ἡ γυναίκα του, 1943 Ἵδατογραφία, 0,47 × 0,60	32. The Painter and his Wife, 1943 Water-colour, 0,47 × 0,60 cm.
33. Φιγάλεια (Βουνά), 1939 Λάδι, 0,65 × 0,92	33. Figaleia (Mountains), 1939 Oil painting, 0,65 × 0,92 cm.
34. Φιγάλεια (Δρόμος), 1939 Λάδι, 0,65 × 0,92	34. Figaleia (Road), 1939 Oil painting, 0,65 × 0,92 cm.
35. Ὅρεινὸ χωριό, 1949 Λάδι, 0,46 × 0,61	35. Mountain Village, 1949 Oil painting, 0,46 × 0,61 cm.
36. Ὁδὸς Πανός (Πλάκα), 1951 Λάδι, 0,60 × 0,81	36. Panos st. (Plaka), 1951 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
37. Ὑπαίθριο Καφενεῖο, 1953 Λάδι, 0,60 × 0,81	37. Open-air Café, 1953 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
38. Προσωπογραφία, 1953 Λάδι, 0,46 × 0,61	38. Self - Portrait, 1953 Oil painting, 0,46 × 0,61
39. Κίτρινη σούστα, 1953 Τέμπερα, 0,30 × 0,45	39. Yellow Coach, 1953 Tempera, 0,30 × 0,45 cm.

40. "Άγιοι Άνάργυροι, 1953 Τέμπερα, 0,30 × 0,45	40. Sts Anargyroi, 1953 Tempera, 0,30 × 0,45 cm.
41. Έληές, 1953 Τέμπερα, 0,33 × 0,47	41. Olive Trees, 1953 Tempera, 0,33 × 0,47 cm.
42. Θεσσαλονίκη, 1954 Τέμπερα, 0,54 × 1,40 Συλλογή Άγ. Σιάγα	42. Thessaloniki, 1954 Tempera, 0,54 × 1,40 cm. Ag. Siagha Collection
43. Πρωινό, 1954 Λάδι, 0,54 × 0,73	43. In the Morning, 1954 Oil painting, 0,54 × 0,73 cm.
44. Σεισμός Α', 1955 Τέμπερα, 0,67 × 1,22	44. Earthquake I, 1955 Tempera, 0,67 × 1,22 cm.
44a Σεισμός Β', 1955 Τέμπερα, 0,80 × 0,85	44a. Earthquake II, 1955 Tempera, 0,80 × 0,85 cm.
44b Σεισμός Γ', 1955 Τέμπερα, 0,67 × 1,22	44b. Earthquake III, 1955 Tempera, 0,67 × 1,22 cm.
45. Καρνάγιο, 1957 Λάδι, 0,60 × 0,81	45. Shipyard, 1957 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
46. "Ήλιοι, 1957 Τέμπερα, 0,50 × 0,70 Συλλογή Άλ. Μαλάκη	46. Sun Flowers Tempera, 0,50 × 0,70 cm. Al. Malakis Collection
47. Πράσινο κανάτι, 1957 Τέμπερα, 0,50 × 0,70 Συλλογή Άλ. Μαλάκη	47. Green Pitcher, 1957 Tempera, 0,50 × 0,70 cm. Al. Malakis Collection
48. "Άνοιξη, 1958 Λάδι, 0,60 × 0,81	48. Spring, 1958 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
49. Πανόραμα Άθηνών, 1958 Τέμπερα, 1,07 × 2,45 Συλλογή ΕΤΕΒΑ	49. Panoramic View of Athens, 1958 Tempera, 1,07 × 2,45 cm. ETEBA Collection
50. Μπαλόνια, 1958 Τέμπερα, 1,07 × 1,51	50. Balconies, 1958 Tempera, 1,07 × 1,51 cm.
51. Σκοποβολή, 1958 Τέμπερα, 1,03 × 1,83	51. Target Practice, 1958 Tempera, 1,03 × 1,83 cm.
52. Πανηγύρι, 1958 Τέμπερα, 1,08 × 1,42	52. Fair, 1958 Tempera, 1,08 × 1,42 cm.
53. "Άποψη Ναυπλίου, 1958 Τέμπερα, 1,05 × 1,54 Πινακοθήκη Ρόδου	53. View of Nauplion, 1958 Tempera, 1,05 × 1,54 cm. Art Gallery of Rhodes
54. Καστοριά, 1959 Λάδι, 0,60 × 0,81 Συλλογή Ύπ. Παιδείας	54. Kastoria, 1959 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm. Ministry of Education Collection

55. Τρεις Έληδες (Μαρούσι), 1959 Λάδι, 0,60 × 0,81 Έθνική Πινακοθήκη	55. Three Olive Trees (Maroussi), 1959 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm. National Pinacothek
56. Μεσολόγγι (Πελάγες), 1959 Λάδι, 0,54 × 0,73	56. Messolonghi (Pelages), 1959 Oil painting, 0,54 × 0,73 cm.
57. Ξυλόκαστρο, 1960 Τέμπρα, 0,72 × 1,72	57. Xylocastro, 1960 Tempera, 0,72 × 1,72 cm.
58. Μετέωρα, 1960 Τέμπρα, 1,95 × 2,60	58. Meteora, 1960 Tempera, 1,95 × 2,60 cm.
59. Έληδες, 1960 Λάδι, 0,60 × 0,81 Συλλογή Νέστορα Τέλογλου	59. Olive Trees, 1960 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm. Nestor Teloglou Collection
60. Έληδες και λάχανα, 1961 Λάδι, 0,60 × 0,81	60. Olive Trees and Cabbages, 1961 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
61. Καστοριά, 1961 Λάδι, 0,60 × 0,81	61. Castoria, 1961 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
62. Το καράβι της γραμμής, 1962 Τέμπρα, 0,66 × 0,96	62. Line Ship, 1962 Tempera, 0,66 × 0,96 cm.
63. Σπίτια στην Αίγινα, 1962 Τέμπρα, 0,69 × 1,25	63. Houses in Aegina, 1962 Tempera, 0,69 × 1,25 cm.
64. Μαρούσι, 1962 Τέμπρα, 0,69 × 1,25	64. Maroussi, 1962 Tempera, 0,69 × 1,25 cm.
65. Χαρταετοί, 1962 Τέμπρα, 0,59 × 0,91 Συλλογή Σπ. Σεμιτέλου	65. Kites, 1962 Tempera, 0,59 × 0,91 cm. Sp. Semitelos Collection
66. Άποψη Ναυπάκτου, 1962 Τέμπρα, 0,99 × 1,21 cm. Συλλογή Άθ. Λουκάκου	66. View of Naupactos, 1962 Tempera, 0,99 × 1,21 cm. Ath. Loucakos Collection
67. Έληδες, 1964 Λάδι, 0,60 × 0,81	67. Olive Trees, 1964 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
68. Ψαρολίμανο, 1965 Λάδι, 0,73 × 1,00	68. Fishing Port, 1965 Oil painting, 0,73 × 1,00 cm.
69. Κέρκυρα (Μπενίτσες), 1967 Λάδι, 0,60 × 0,81	69. Corfu (Benitses), 1967 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
70. Δρόμος στην Κέρκυρα, 1967 Λάδι, 0,60 × 0,81	70. Road in Corfu, 1967 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
71. Σπίτια στην Κέρκυρα, 1967 Λάδι, 0,65 × 0,92	71. Houses in Corfu, 1967 Oil painting, 0,65 × 0,92 cm.
72. Ξερολιθιές, 1967 Λάδι, 0,60 × 0,81	72. Stone Wall, 1967 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
73. Μόλυβος, 1967 Λάδι, 0,73 × 1,00	73. Molyvos, 1967 Oil painting, 0,73 × 1,00 cm.

74. Πάργα, 1968 Τέμπερα, 0,49 × 1,20 Συλλογή 'Αλ. Σακελλαροπούλου	74. Parga, 1968 Tempera, 0,49 × 1,20 cm. Al. Sakellaropoulos Collection
75. 'Η Πολιτεία, 1969 Λάδι, 1,65 × 2,70	75. The City, 1969 Oil painting, 1,65 × 2,70 cm.
76. 'Αλλέα, 1970 Λάδι, 0,60 × 0,81 Συλλογή Λεων. Φέκα	76. Alley, 1970 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm. Leon. Fecas Collection
77. Ναύπακτος, 1970 Λάδι, 0,60 × 0,81 Συλλογή 'Αθ. Λουκάκου	77. Naupactos, 1970 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm. Ath. Loucakos Collection
78. 'Η θρύση, 1971 Αύγοτέμπερα, 0,51 × 1,05 Συλλογή Γ. Βαλαβάνη	78. Water Spout Egg-tempera, 0,51 × 1,05 cm. G. Valavanis Collection
79. 'Αρχαίο θέατρο, 1971 Αύγοτέμπερα, 0,74 × 1,00 Συλλογή 'Αλ. Σακελλαροπούλου	79. Ancient Theatre, 1971 Egg-tempera, 0,74 × 1,00 cm. Al. Sakellaropoulos Collection
80. 'Εληές, 1972 Λάδι, 0,60 × 0,81	80. Olive Trees, 1972 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
81. Βάρκες μέσα στα χόρτα, 1972 Λάδι, 0,60 × 0,81	81. Boats on Grass, 1972 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
82. Ξερολιθιές στη Θάσο, 1972 Λάδι, 0,60 × 0,81	82. Stone Walls in Thasos, 1972 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
83. 'Απόβροχο, 1972 Λάδι, 0,60 × 0,81	83. After the Rain, 1972 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
84. Μαρούσι, 1973 Αύγοτέμπερα, 2,07 × 3,39	84. Maroussi, 1973 Egg-tempera, 2,07 × 3,39 cm.
85. Πειραιάς, 1973 Αύγοτέμπερα, 1,22 × 2,03 'Εθνική Πινακοθήκη	85. Piraeus, 1973 Egg-tempera, 1,22 × 2,03 cm. National Pinacothek
86. Σιδηρόδρομος, 1973 Αύγοτέμπερα, 0,34 × 1,82	86. Railroad, 1973 Egg-tempera, 0,34 × 1,82 cm.
87. Κανατάδικα, 1973 Αύγοτέμπερα, 0,50 × 1,50	87. Pitcher Shops, 1973 Egg-tempera, 0,50 × 1,50 cm.
88. 'Αλογάκια, 1973 Αύγοτέμπερα, 0,72 × 1,95	88. Ponies, 1973 Egg-tempera, 0,72 × 1,95 cm.
89. Θεοφάνεια, 1973 Αύγοτέμπερα, 1,10 × 1,20 Συλλογή 'Ιωνα Βορρέ	89. The Epiphany, 1973 Egg-tempera, 1,10 × 1,20 cm. Ion Vorrés Collection
90. 'Η φιλαρμονική, 1973 Αύγοτέμπερα, 0,96 × 1,29	90. Philarmonic Band, 1973 Egg-tempera, 0,96 × 1,29 cm.
91. 'Ακρόπολη, 1973 Αύγοτέμπερα, 0,88 × 2,00	91. The Acropolis, 1973 Egg-tempera, 0,88 × 2,00 cm.

92.	Καρνάγιο στη Θάσο, 1973 Αύγοτέμπερα, 0,95 × 1,50	92.	Shipyards in Thasos, 1973 Egg-tempera, 0,95 × 1,50 cm.
93.	Πόρος, 1973 Αύγοτέμπερα, 0,88 × 1,00 Συλλογή Κ. Κολιοπούλου	93.	Poros, 1973 Egg-tempera, 0,88 × 1,00 cm. C. Koliopoulos Collection
94.	Λούνα Πάρκ, 1973 Αύγοτέμπερα, 0,60 × 0,75	94.	Amusement Park, 1973 Egg-tempera, 0,60 × 0,75 cm.
95.	Ἡ Παναγιά τοῦ Λόφου, 1974 Αύγοτέμπερα, 0,92 × 1,10	95.	The Virgin of the Hill, 1974 Egg-tempera, 0,92 × 1,10 cm.
96.	Πήλιο (Κισσός), 1974 Λάδι, 0,60 × 0,81	96.	Pilion (Kissós), 1974 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
97.	Πήλιο (Πινακάτες), 1974 Λάδι, 0,60 × 0,81	97.	Pilion (Pinacates), 1974 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
98.	Ἐκκλησία Κισσοῦ Πηλίου, 1974 Λάδι, 0,60 × 0,81	98.	Church in Kissos, Pilion, 1974 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
99.	Πήλιο (Βιζίτσα), 1974 Λάδι, 0,60 × 0,81	99.	Pilion (Vyzitsa), 1974 Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
100.	Σπίτι με φηγοῦρες (Μαρούσι), 1974 Αύγοτέμπερα, 0,74 × 0,61	100.	House with Figures (Maroussi), 1974 Egg-tempera, 0,47 × 0,61 cm.
101.	Σπίτι με φηγοῦρες (Μαρούσι), 1974 Αύγοτέμπερα, 0,47 × 0,61	101.	House with Figures (Maroussi), 1974 Egg-tempera, 0,47 × 0,61 cm.
102.	Συκιές με μάντρα, 1974 Αύγοτέμπερα, 0,47 × 0,61	102.	Fig Trees with Fence, 1974 Egg-tempera, 0,47 × 0,61 cm.
103.	Περιβόλι με ἔληές, 1974 Αύγοτέμπερα, 0,47 × 0,61	103.	Garden with Olive Trees, 1974 Egg-tempera, 0,47 × 0,61 cm.
104.	Ἀποψη Παναγίας (Θάσος), 1974 Λάδι, 0,60 × 0,81	104.	View of Panaghia (Thassos) Oil painting, 0,60 × 0,81 cm.
105.	Τεγέα - συννεφιά, 1975 Λάδι, 0,65 × 0,92	105.	Tegea - Cloudy Weather, 1975 Oil painting, 0,65 × 0,92 cm.
106.	Ἀνθοπωλεῖο με ἄγαλα, 1975 Αύγοτέμπερα, 0,92 × 1,10	106.	Flower Shop with Statue, 1975 Egg-tempera, 0,92 × 1,10 cm.
107.	Ἀνθοπωλεῖο Α', 1975 Αύγοτέμπερα, 1,10 × 1,73	107.	Flower Shop I, 1975 Egg-tempera, 1,10 × 1,73 cm.
108.	Ἀνθοπώλης, 1975 Αύγοτέμπερα, 0,70 × 1,10	108.	Flower Man, 1975 Egg-tempera, 0,70 × 1,10 cm.
109.	Ἀνθοπώλις, 1975 Αύγοτέμπερα, 0,92 × 1,10	109.	Flower Woman, 1975 Egg-tempera, 0,92 × 1,10 cm.
110.	Ἀνθοπωλεῖο Β', 1975 Αύγοτέμπερα, 0,92 × 1,10	110.	Flower Shop II, 1975 Egg-tempera, 0,92 × 1,10 cm.
111.	Πύλος, 1975 Αύγοτέμπερα, 0,73 × 1,10	111.	Pylos, 1975 Egg-tempera, 0,73 × 1,10 cm.

112. Πήλιο (Πινακάτες), 1975 Αύγοτέμπερα, 0,81 × 1,10 113. Ραφήνα, 1975 Αύγοτέμπερα, 0,50 × 1,10 114. Γλάστρες, 1975 Αύγοτέμπερα, 0,81 × 1,10 115. Θέατρο Etoile, 1976 Αύγοτέμπερα, 1,10 × 2,00 116. Ψαρολίμανο, 1976 Αύγοτέμπερα, 0,70 × 1,10	112. Pilion (Pinakates), 1975 Egg-tempera, 0,81 × 1,10 cm. 113. Raphina, 1975 Egg-tempera, 0,50 × 1,10 cm. 114. Flower Pots, 1976 Egg-tempera, 0,81 × 1,10 cm. 115. Etoile Theatre, 1976 Egg-tempera, 1,10 × 2,00 cm. 116. Fishing Port, 1976 Egg-tempera, 0,70 × 1,10 cm.

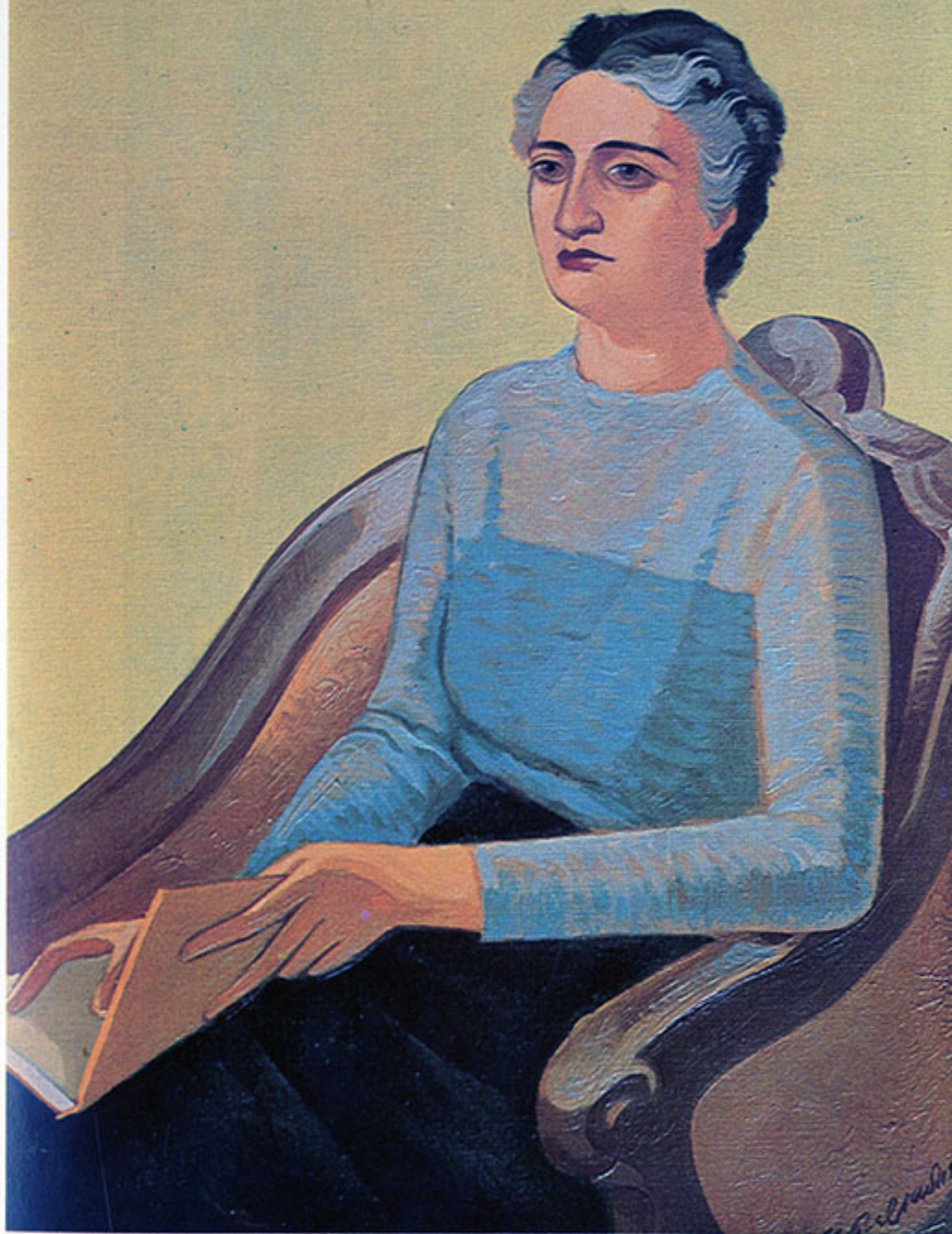
ΠΙΝΑΚΕΣ - PLATES

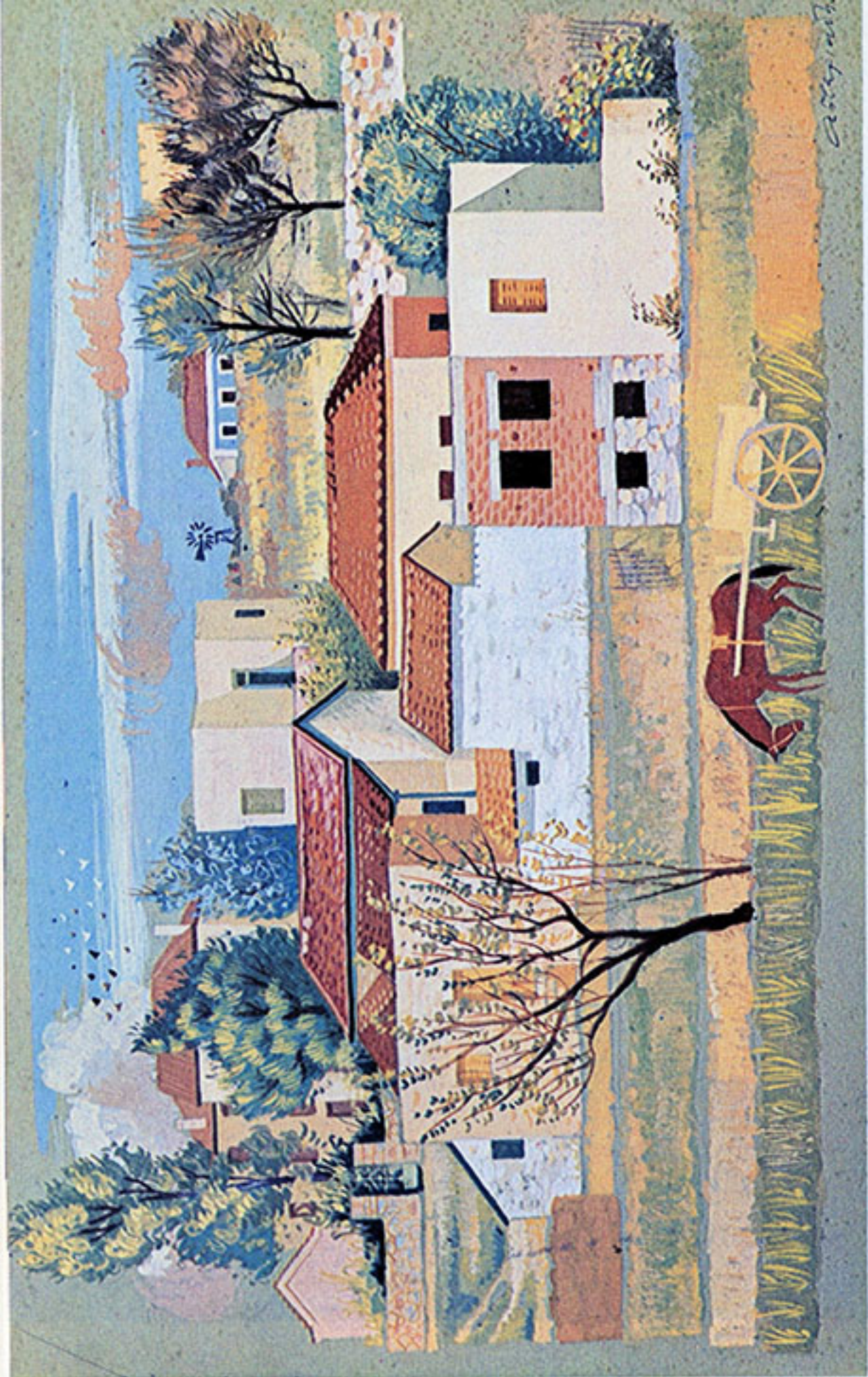

ВІС ТУС. А ДНА КРОК
АТО ЗЕ АН МОНІ АНІА А
СІМЕ МІСТАЛОС СІСІМОС
СТН РЕССІАІА

44A

AIGINA

17

20

69

81

82

80

84 (λεπτομέρεια)

ALTERAENT 99

© 1975 by [unreadable]

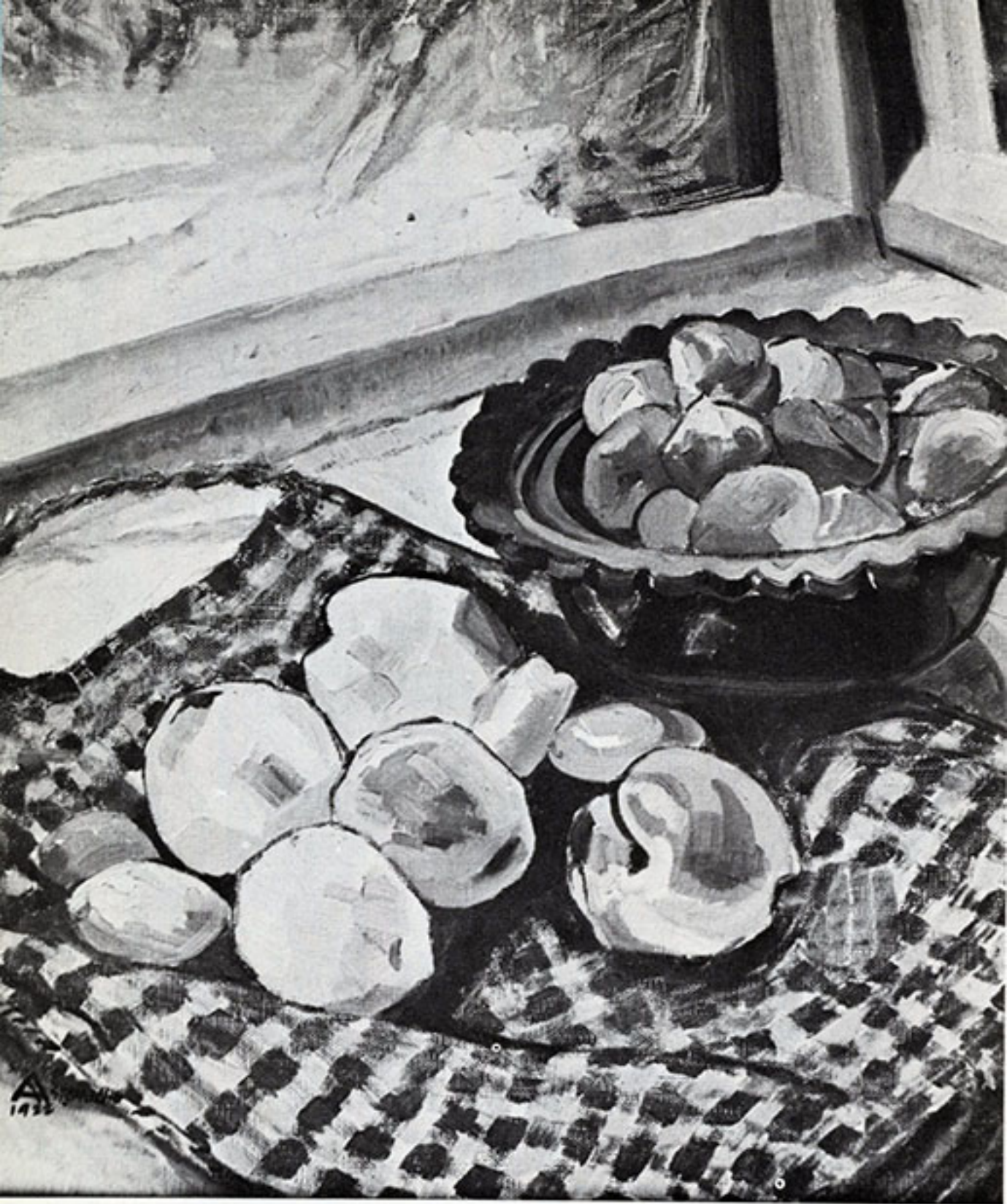

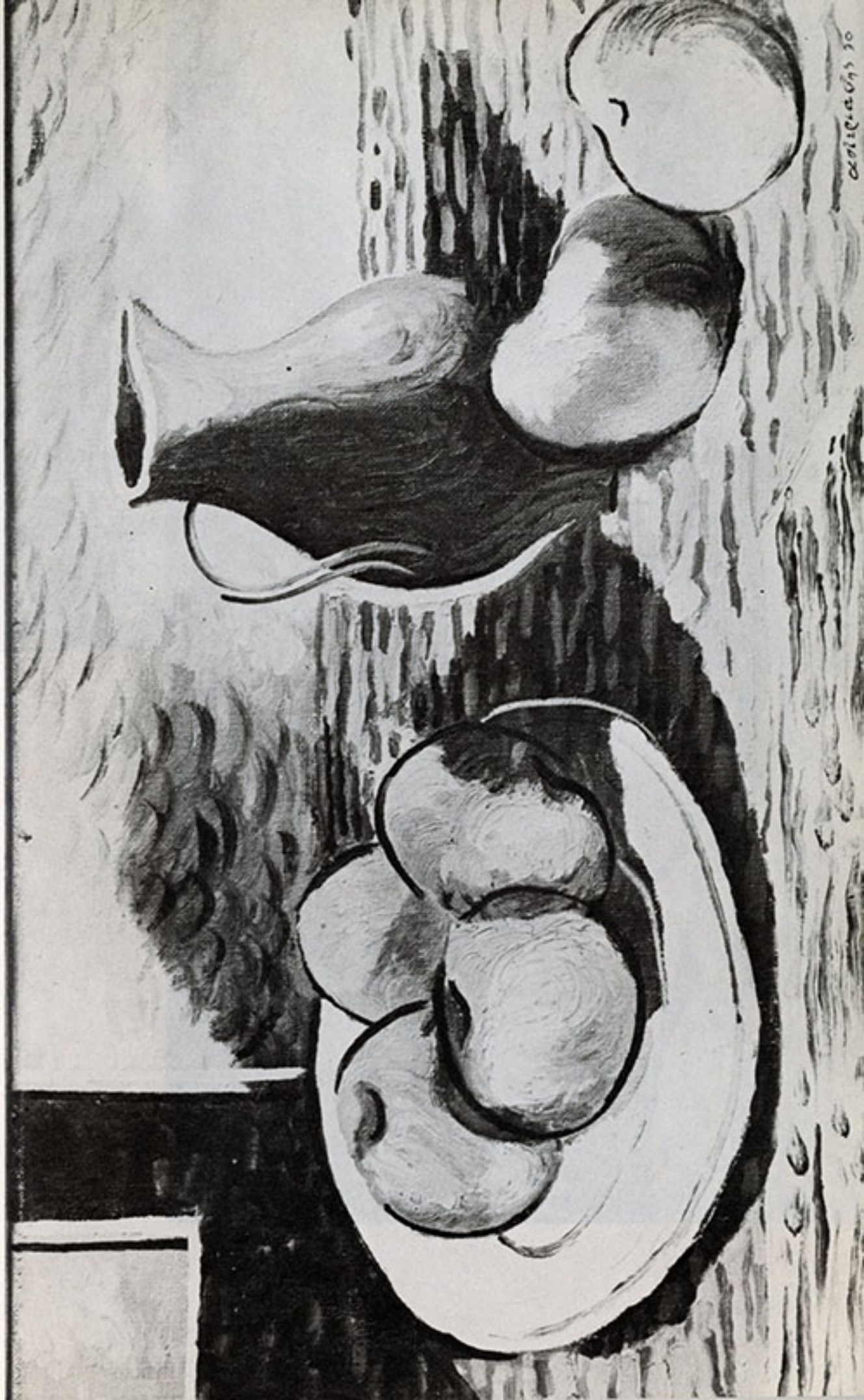

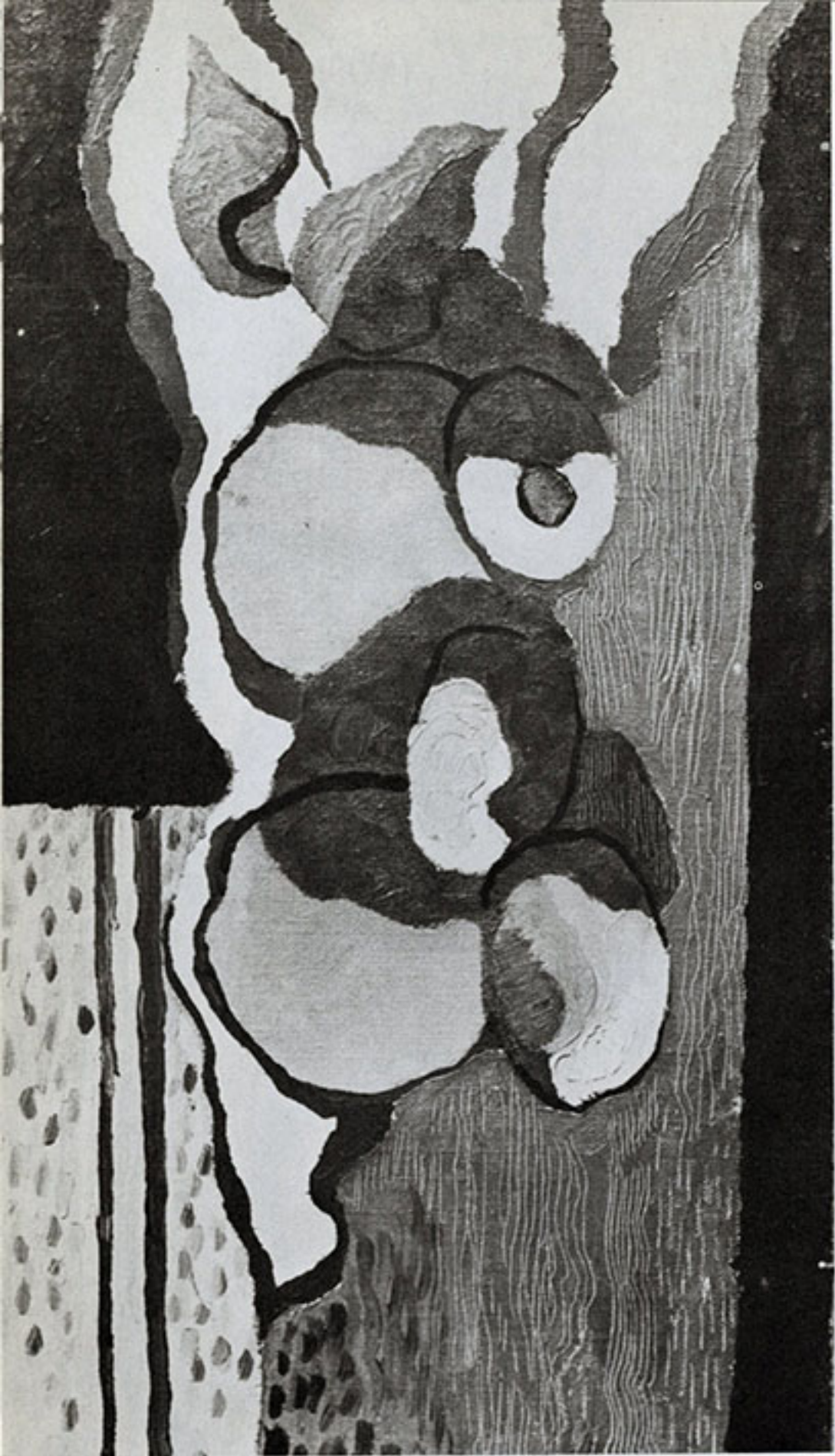
113

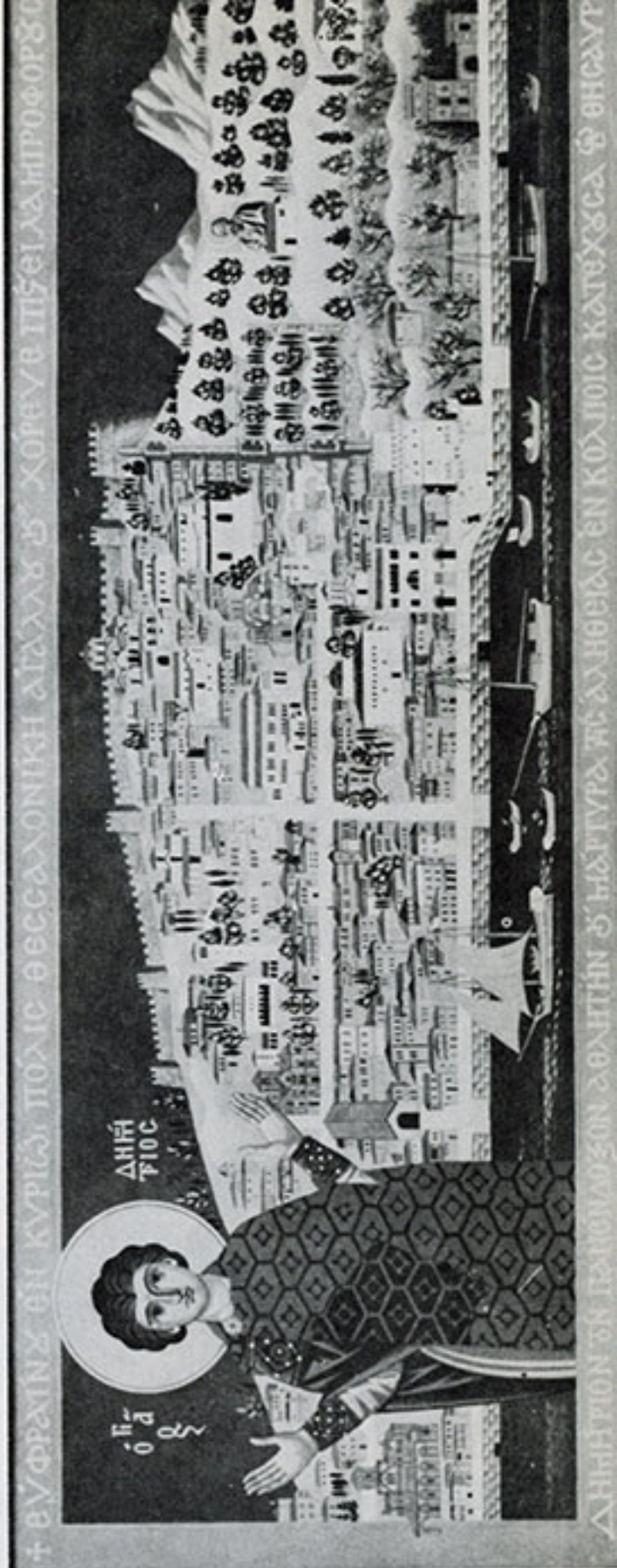

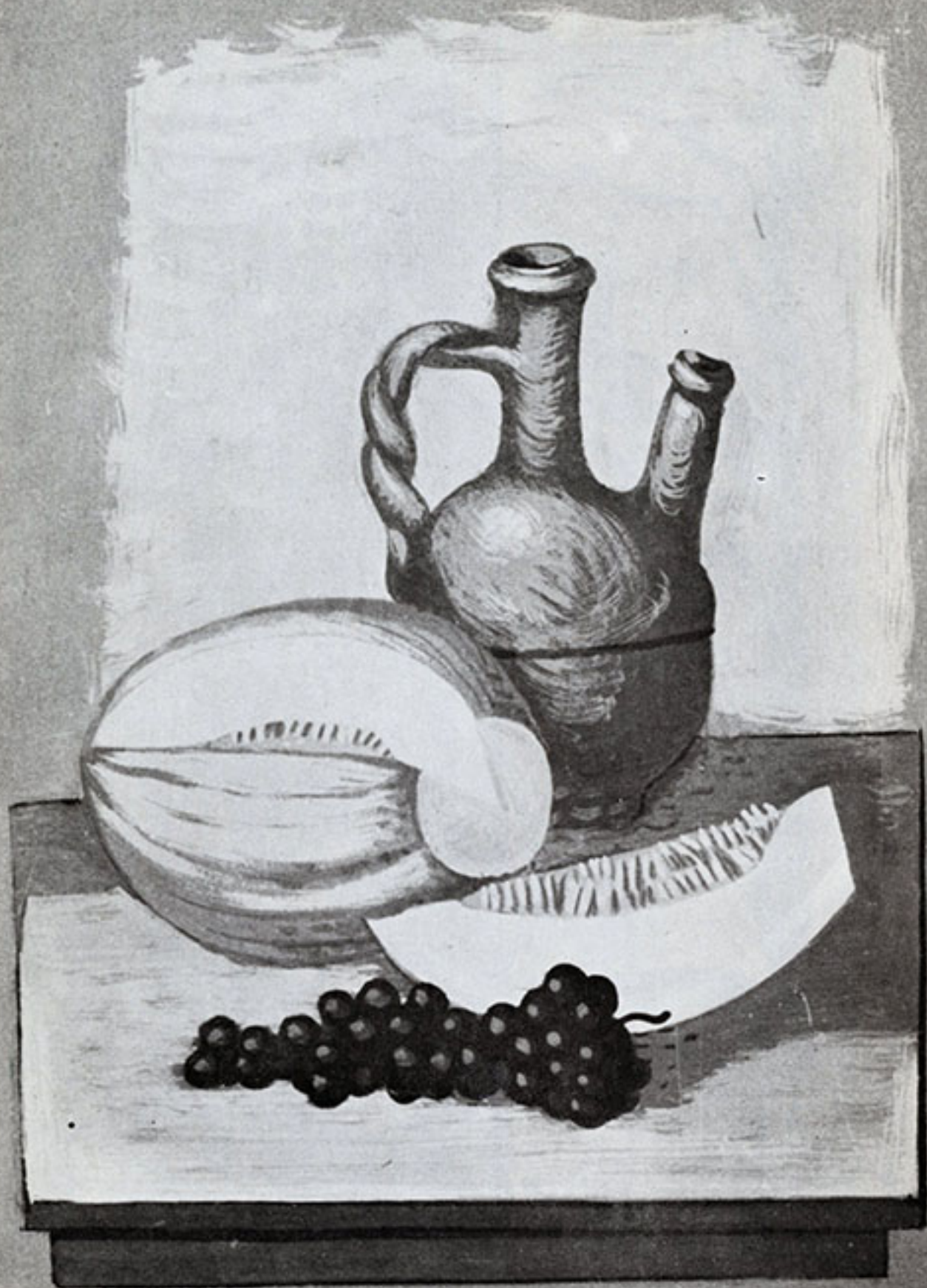

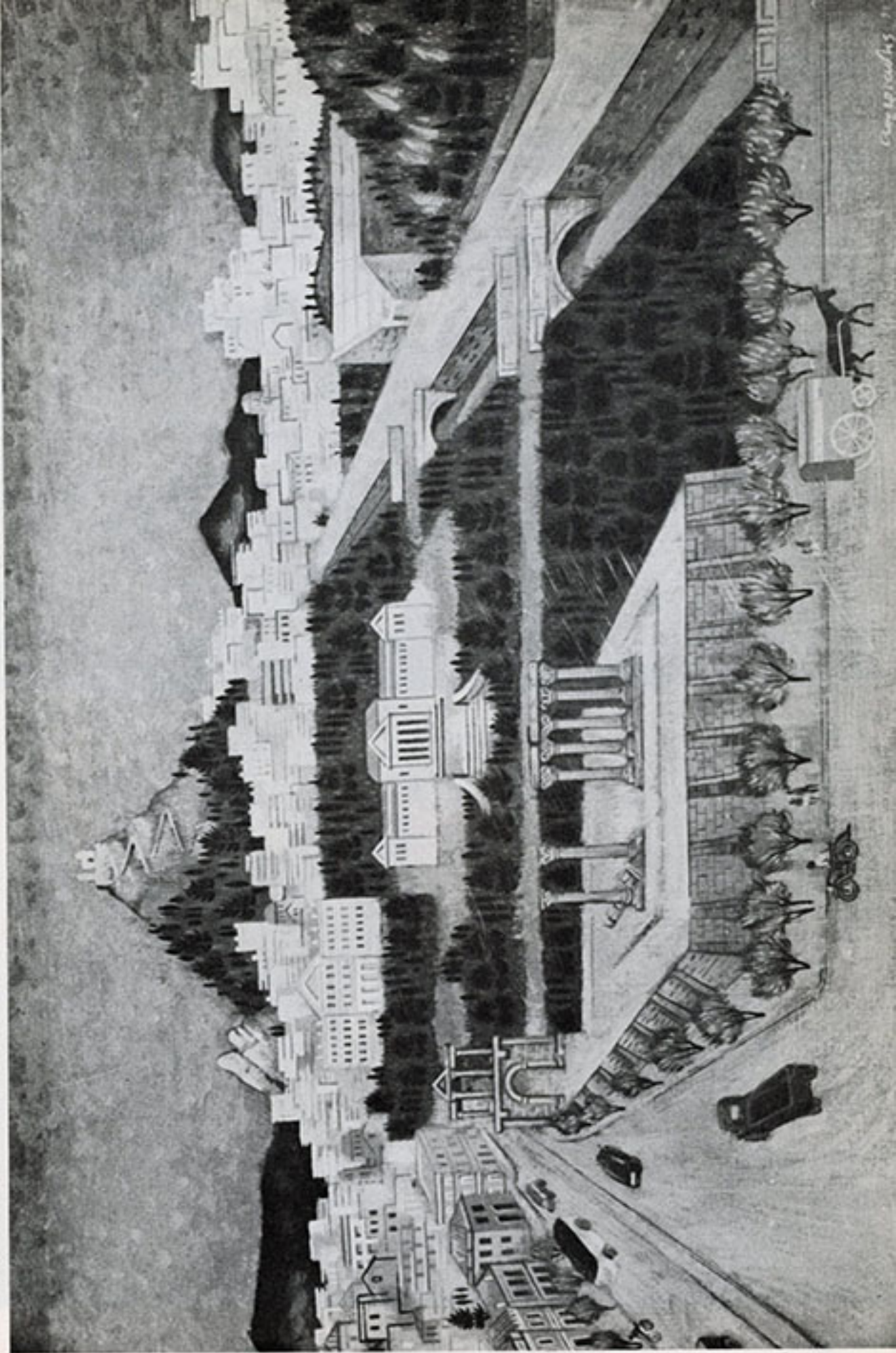

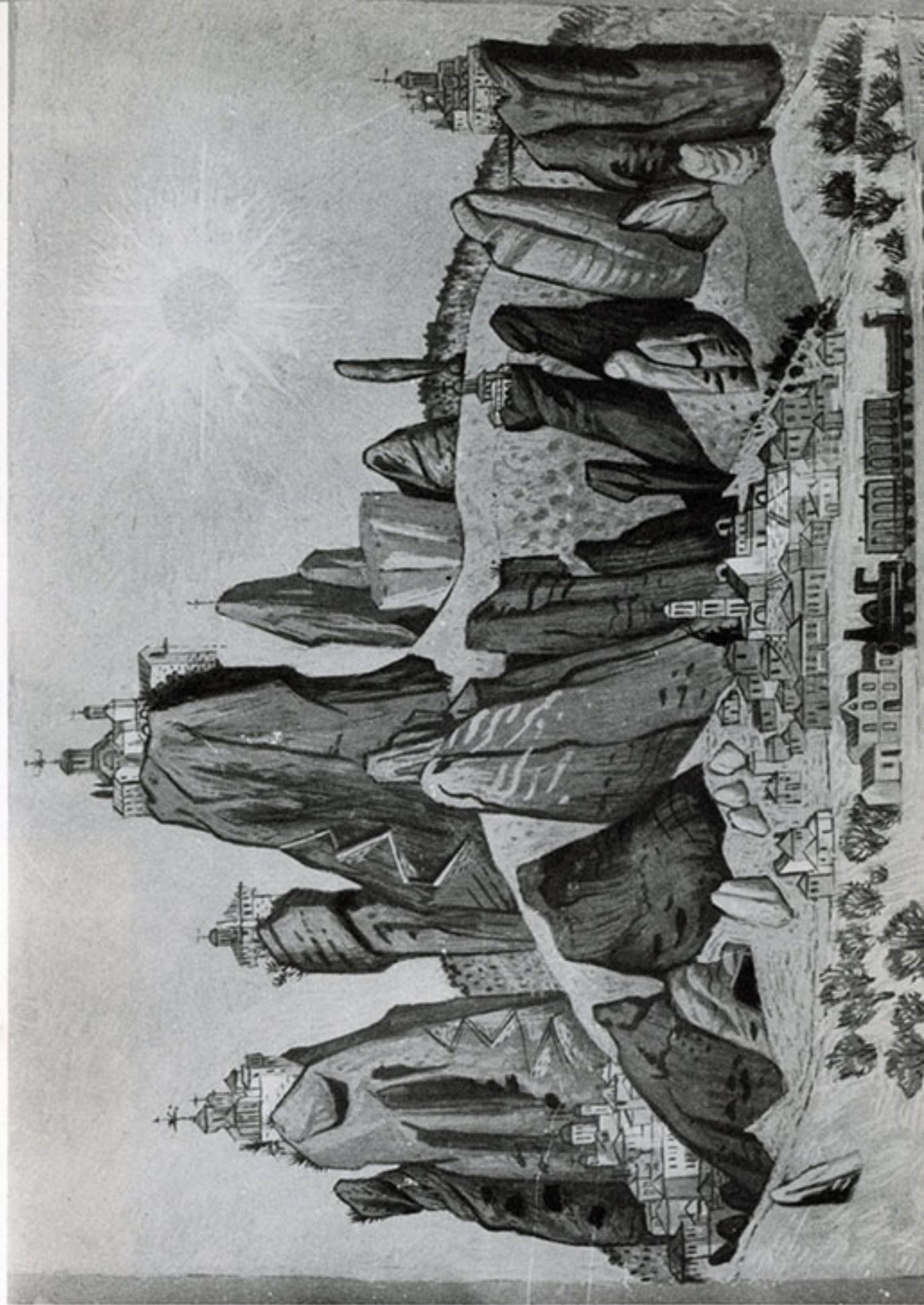

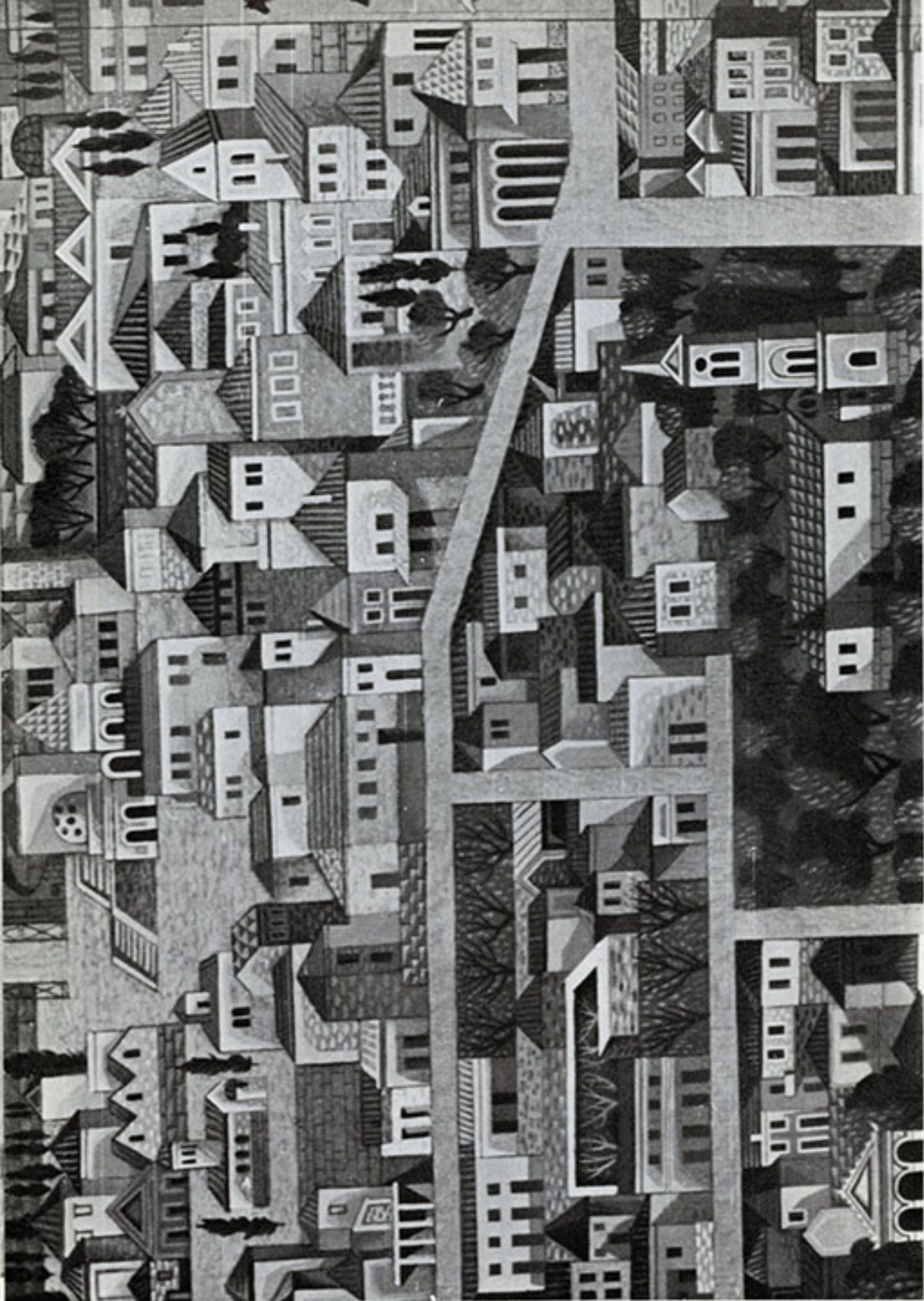

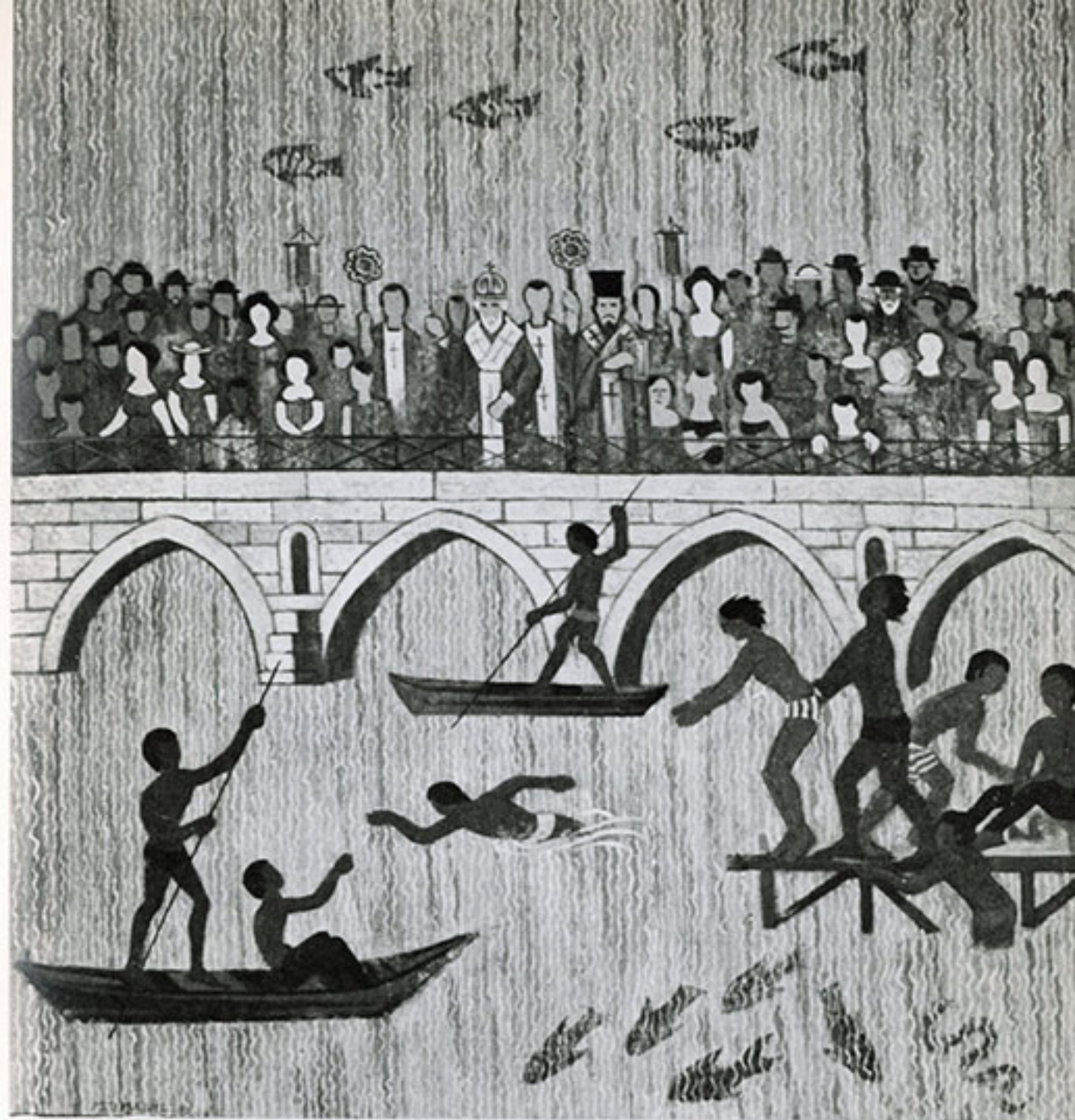

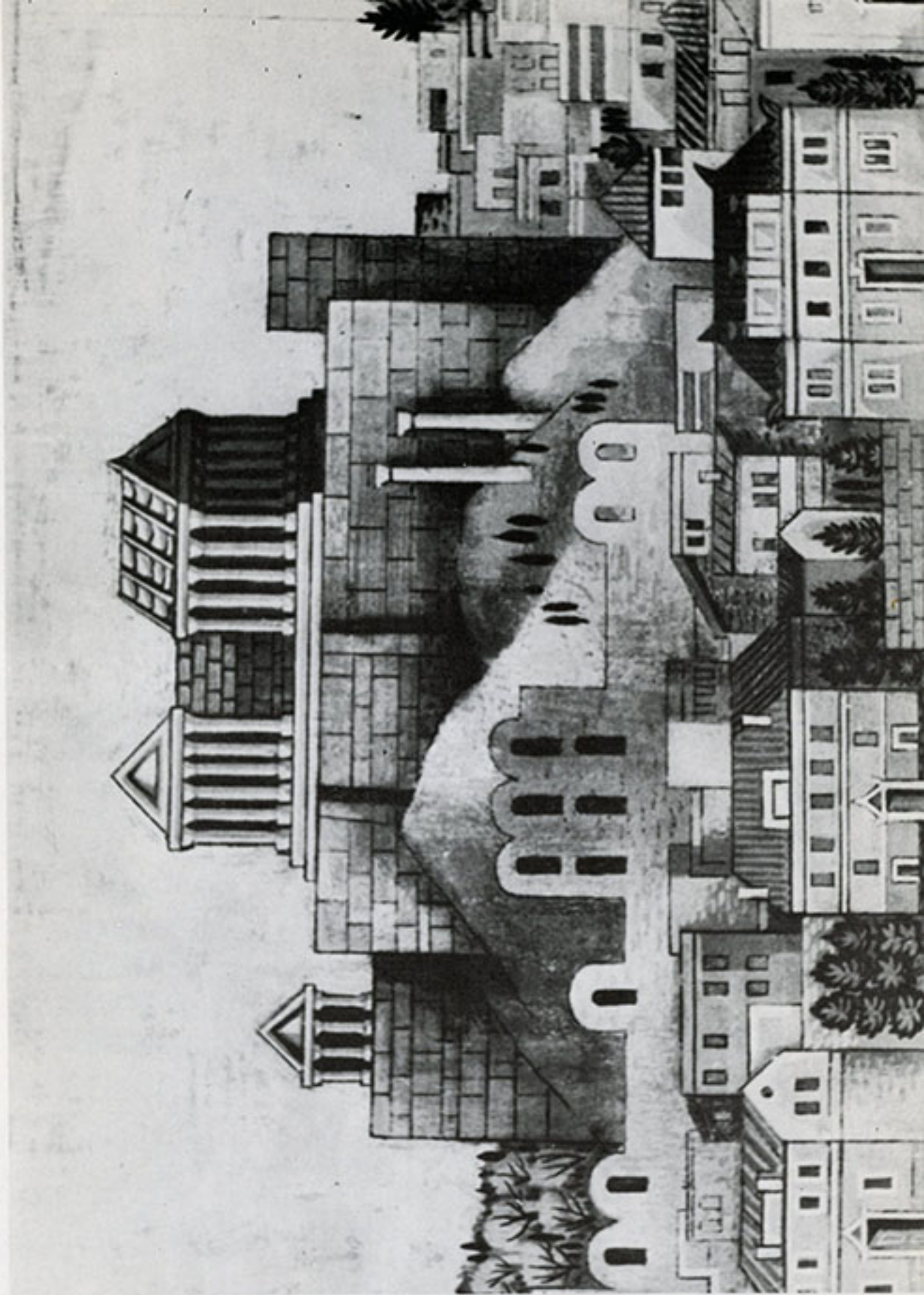

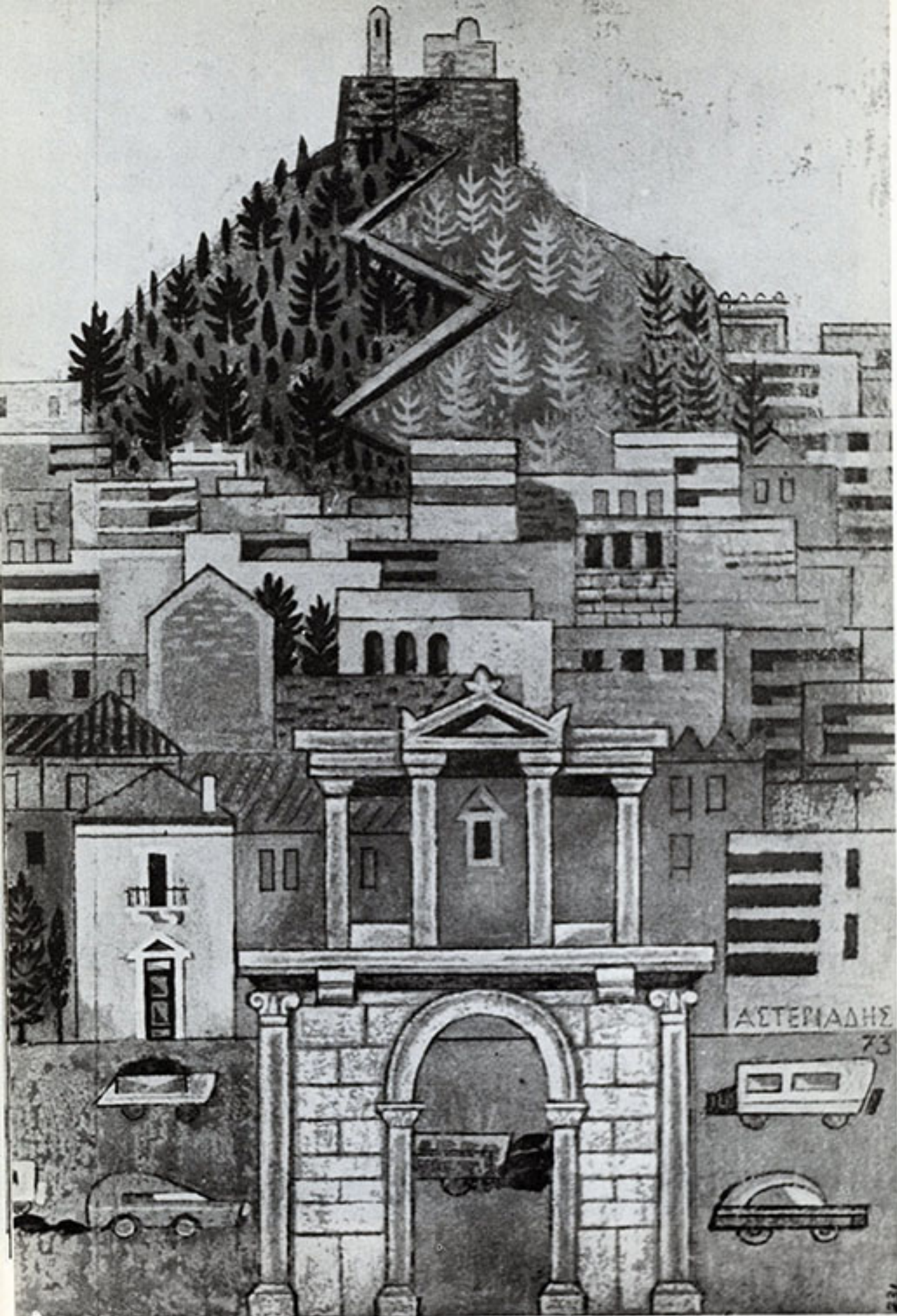

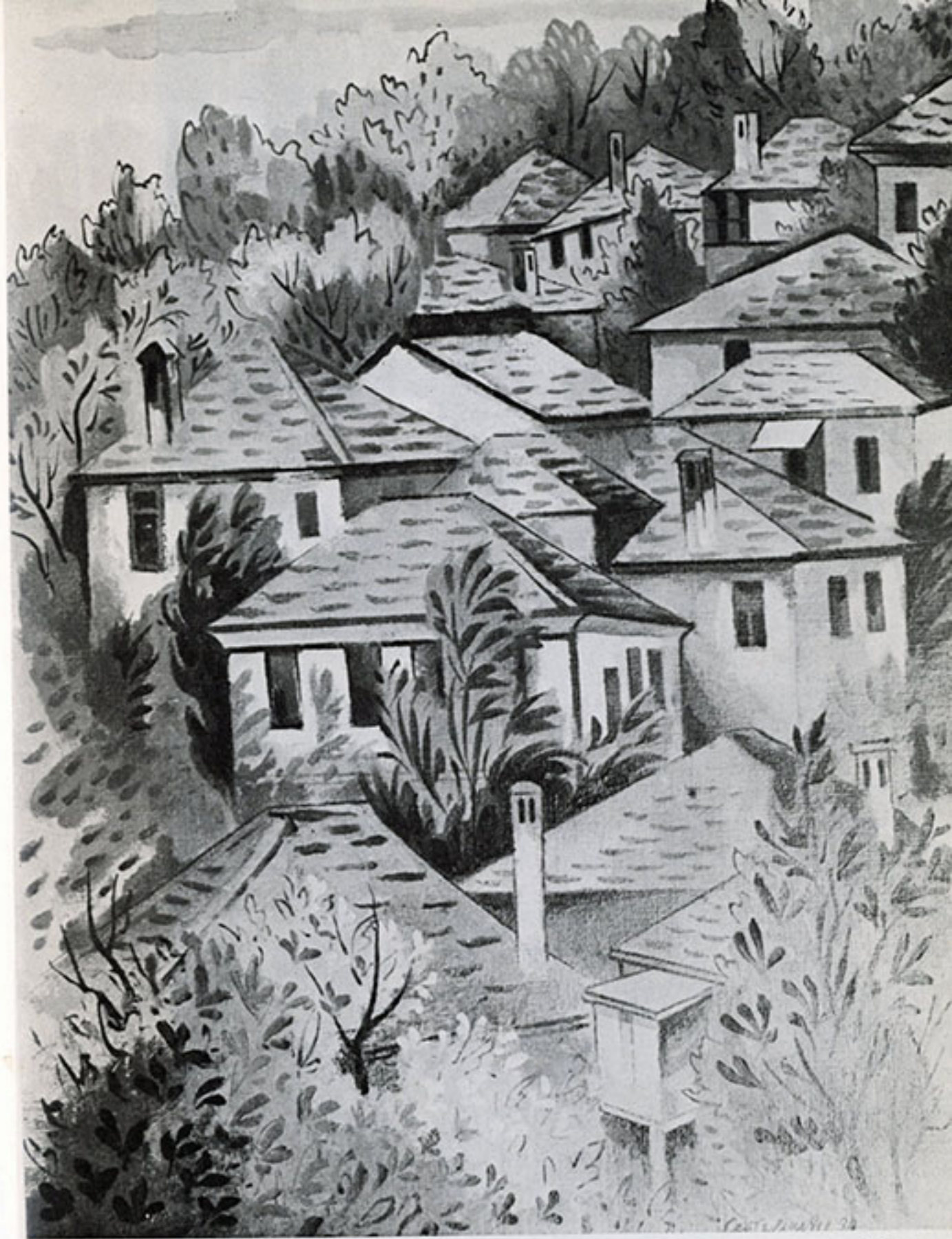

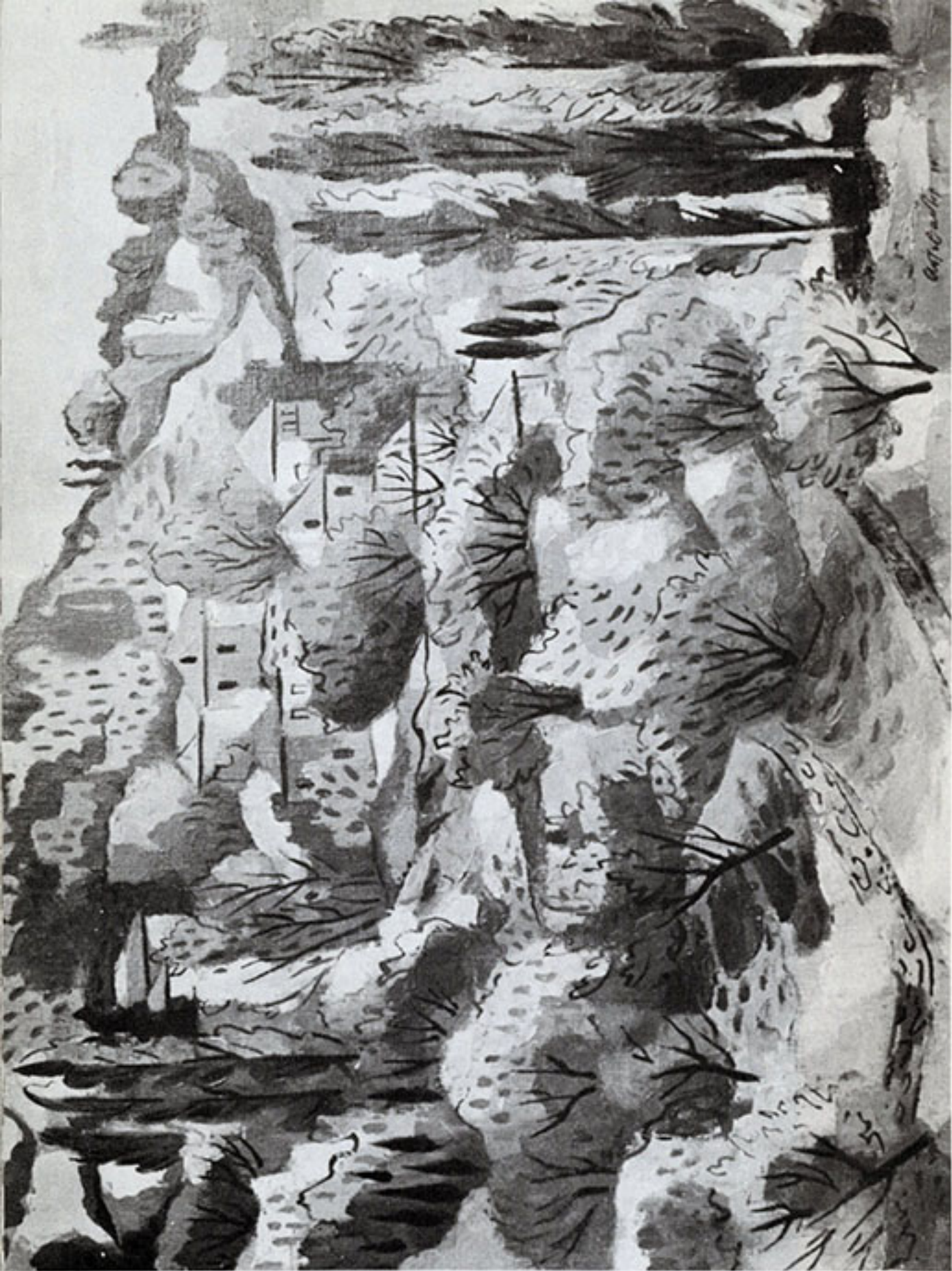

ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞ. ΣΟΥΤΤΖΟΥ